

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערה: אֶתְּחִיל, סְלוּק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹחֵךְ פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָא = מאריך, רבוי; דּוֹרָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממעט; לֹא מִמֵּשׁ; טִפְסָא = טרָאָא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָא טִפְסָא – קב"ש שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דּוֹרָא תְּבִיר טִפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָא תְּבִיר טִפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָא טִפְסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גָּדוֹל – 3;
רִבֵּעַ – 4; ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אִילָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ"ב – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאִילָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָא = תִּרְסָא –
דרוש בפסוק שטיר, מתיצה, עקרה; תְּלִישָׁא-גָּדוֹלָא = תִּלְשָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שטיר, מתיצה, עקרה; פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחד בהלכה.

1.1 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,א – ב:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

[ב] אֲדֹם כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אֵז-סַפְחָת אוּ בְהֵרֶת וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹעַן צָרַעַת

וְהוֹבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוּ אֶל-אַחַד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:

אֲדֹם – רביע, כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מהפך פשטא, שְׂאֵת אוּ-סַפְחָת אוּ בְהֵרֶת – מהפך פשטא זקף-קטן

ספרא תזריע פרשה א פרשת נגעים. פרק א

פרשת נגעים. **פרק א (משנה) (היינו ברייתא) א (ג,א)**, וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: **אֲדֹם כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ,**

מה תלמוד לומר לפי שנאמר **(וי' תז' יג,א) וְאִישׁ אוּ אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת לְנֹעַן:** טהורות, אין צריך לומר בהרות שאין

בהם מראות נגעים ושלא באו לכלל אלא בהרות שבהם מראות נגעים שהיו בגוי ונתגייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן

בשחין ובמכוח בקדת המורדין.

נשתנו ומאיהם בין להקל בין להחמיר, ר' אלעזר בן עזריה מטהר, רבי אלעזר בן חסמא אומר להקל טהור ולהחמיר תראה כתחלה רבי

עקיבא אומר בין להקל בין להחמיר תראה כתחלה לכך נאמר **(וי' תז' יג,א) אֲדֹם כִּי-יִהְיֶה.**

בספרא לכולי עלמא (כל התנאים) לא מתיחסים לנגע שהיה.

התורה והמצוה (מלבי"ם) מבאר את המשנה תורת כהנים כי אם היה כתוב מלת אשר היה מורה על קנין הנמצא בעצם מכבר, נגע צרעת

שכבר היה באדם. אלא כתיב כִּי-יִהְיֶה ומלת כי מורה כי יהיה מעתה משעת החיוב, שרק אם נולדו משעת החיוב, מטמאות.

נקדים ונאמר מידיעת הפרשה בהמשך, שבפסוק זה התורה מגדירה את מה נכלל בנגעי אדם ומה לא נכלל בנגעי אדם. הדרשה מתבניות

הטעמים תהיה:

כִּי-יִהְיֶה – משוער כי טעם מקף בתפקיד רב-מצב זמן הופעת מראה הנגע: (א) זמן פטור (ב) זמן חיוב.

אֲדֹם – משוער כי טעם רביע בתפקיד ארבע, מלמד שכוונת הכתוב **(ג,א) כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** היא, שהופיע בעור לפחות אחת מארבע

המראות הטמאות, ומשוער כי תבנית הטעמים של **כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** – מהפך פשטא מורה להוציא הכתוב ממשוטו וללמד, שאם

מראות אלו נולדו בו בשעת הפטור (אחד משני המצבים שרמזו להם טעם המקף של **כִּי-יִהְיֶה**) כנמנה ב-**[משנה נגעים פ"א מ"א ובספרא**

תזריע פ"א] והם בגוי ונתגייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן בשחין ובמכוח בקדת המורדין אזי אינן מטמאות.

אֲדֹם – רביע בתפקיד ארבע, **כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** לפחות אחת מארבע המראות הטמאות, אשר תיאורן הוא: **שְׂאֵת אוּ-סַפְחָת אוּ בְהֵרֶת**

– מהפך פשטא מונח זקף-קטן, משוער כי זקף-קטן מורה על שני לימודים בקבוצת מלים זאת ותבנית הטעמים מהפך פשטא מורה כי לפחות

לימוד אחד היוצא מפשט הכתוב, השני עשוי להיות כפשט או עשוי להיות יוצא מהפשט. אפשר כי פשוטו של מקרא מלמד **בְהֵרֶת** – זקף-

קטן, בתפקיד של מספר שניים, שני אבות מראות, בהרת ושאת ושתי תולדות הנלמדות ממיקום **אוּ-סַפְחָת** בין שני האבות **שְׂאֵת אוּ-**

סַפְחָת אוּ בְהֵרֶת.

הלימוד היוצא ממשוטו הוא שאין סדר הכתוב כסדר עזות הלובן כפי שמלמדת **[משנה נגעים פ"א מ"א ופירוש קהתי]** ארבע המראות האלו

נבדלים ביניהם בלובן שבנגע ותו"כ מברר זאת בדרשת **(יג,ד):** בהרת עזה כשלג (הלבנה מכולן), ושאת לבנה, היינו כצמר לבן, ותולדת

הבהרת הלבנה שגוונה כסיד ההיכל, ותולדת השאת לובנה כקרום ביצה.

וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹעַן צָרַעַת נדרש ב-**[ירושלמי שבועות פ"א ה"א (וילנה ב,א)]** ... א"ר מנא מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן

ארבעה. מה שניים מצטרפין זע"ז אף ארבעה מצטרפין זע"ז. רבי לעזר בשם ר' אבין אם בשאינו מינו מצטרף לא כ"כ מין במינו. א"ר

יוסי בי רבי בון **[ויקרא תזריע יג,א]** והיו אין כתיב כאן אלא **וְהָיָה** מלמד שהן מצטרפין זע"ז.

פירש **[לב ירושלים]** ללמד שכולן מצטרפין להויה אחת לטמא אם יש מכולם צירוף של שיעור גריס.

בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מקף כרב-מצב מקום מראה הנגע לצירוף ארבע המראות: (א) מקום שבודקים בו נגע, מצטרף (ב) מקום שאין בודקין בו

נגע, אינו מצטרף.

וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מרכא טפחא, בתפקיד יתור לרבות (או קבוצת פרטים העשויה להתרחב) כאן מרבה כל צירוף בין כל ארבע המראות

וזה לא כדיון ב-**[בבלי שבועות ו,א]** שבו הצירוף הוא בין בני אותו אב ותולדה וגם שיהיה זו למעלה מזו (ע"פ דף על הדף).

ספרא תזריע פרשה א

(ח) (ג,א) וְהוֹבֵא אֶל-אַהֲרֹן, אין לי אלא אהרן עצמו, מנין לרבות כהן אחר תלמוד לומר **הַכֹּהֵן,** מנין לרבות בעלי מומים תלמוד לומר

מִבְּנָיו, או יכול שאני מרבה חללים, תלמוד לומר **הַכֹּהֲנִים** יצאו חללים, ומנין לרבות כל ישראל ת"ל **אוּ אֶל-אַחַד.** (ט) אם סופינו

לרבות כל ישראל מה תלמוד לומר **אוּ אֶל-אַחַד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים,** אלא ללמד שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן, הא כיצד חכם

שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אעפ"י שוטה אמור טמא והוא אומר טמא, אמור טהור והוא אומר טהור, דבר אחר מה

תלמוד לומר **אוּ אֶל-אַחַד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים** לפי שנאמר **(דב' שפטים כ,ה) וְעַל-פִּיָּהֶם יִהְיֶה כָּל-רִיב וְכָל-נֹעַן:** היקיש ריבים לנגעים

מה נגעים ביום אף ריבים ביום.

וְהוֹבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוּ – תביר, **אוּ אֶל-אַחַד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים** – מרכא טפחא סלוק, אפשר כי מרכא טפחא, יתור לרבות כל ישראל

לראיה ומלת **אוּ** – תביר ממעט בתפקיד הכהן אם אינו מומחה ומאפשר להכם שבישראל לראות את המראה ואומר לכהן שיאמר בפיו טמא

או טהור לנבדק. לכל אורך פרשת נגעים הכתובים מציינים כי טומאה וטהרה ע"פ כהן אבל הדרשה שזה באמירת כהן נמצאת רק ב- **ספרא**

תזריע פרשה ה פרק יב (ב) (ג,א) וְשִׂמְאֹנוּ הַכֹּהֵן, מלמד שטומאתו בכהן, ... לרבות שאר המנוגעים,

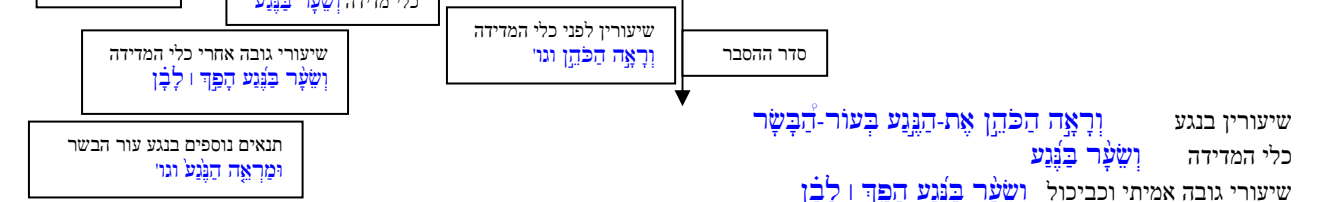
ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: א. תנא, סליק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרשא = מאריך, רבוי; דרשא – מצרף; תביר – מחלק, מעט, לא ממש; טפשא = טרשא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרשא טפשא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרשא תביר טפשא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרשא תביר טפשא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרשא טפשא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מוקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אזלא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואזלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרשא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עיקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עיקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה, וְלָבֵן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

עתה נדון בפסוק **ויקרא תזריע יג,ג** שטעמיו מרמזים לשיעורים ותנאים שונים בנגעי עור בשר אדם.

בראש הפסוק שיעורי שטח, ואחריו כתובות השערות שתפקידן ללמד שיעורין בנגע (שטח, מספר שערות טמאות), ואח"כ שיעורי גובה ממשיים וכביכול ותנאים נוספים בנגע עור הבשר.

שיעורין בנגע וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר
 כלי המדידה וְשָׁעַר בִּנְגַע

שיעורי גובה אמיתי וכביכול וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה וְלָבֵן

תנאים נוספים בנגע עור הבשר וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא

תבנית הטעמים **בעור-הבשר** – תלישא-גדולה, מלמד שיעורין בנגע אלפניו ולאחריו ונלמדם תוך התקדמות ההסבר

תבנית הטעמים **ושער בנגע** – קדמא ואזלא, מלמדת כי מדידת שיעורין בנגע היא בשער (שטח, מספר, גובה), ועל שער כסימן טומאה:

(א) **שיעורין בנגע** בלימוד אלפניו המרומזים בטעמי **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – מונח מונח מונח תלישא-גדולה, **שלפני** קדמא ואזלא, וכל מונח מרמז לעוד שיעור. ע"פ **ספרא** שיעורין אלו נדרשים בשילוב עם פסוק **ויג**, והסבר מפורט נמצא בחלק אחר של העיון. כאן רק נציין: (א) גודל הנגע בשערות, (ב) מספר השערות כסימן טומאה, (ג) גודל המחיה, (ד) גודל הביצור של המחיה.

שער – כיחידת מדידה היא מקום גידול שתי שערות (כפי' **לזב"ג**). מדידת השטח היא בכפולות של יחידת המדידה.

(ב) ומלמד **לאחריו** מתי השער הוא סימן טומאה, מהו גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער.

שיעורים אחריו שיעור – מהקרא **ושער בנגע הפה ולבן** מלמד על כי אורך לבנונית שעה בכלשהו, ולימוד **מחיצה** – שער שהפך לבן צריך להיות בתוך גבולות הנגע.

נבאר את ב', המלמד על שיעורין **לאחריו** של תלישא-גדולה, אלו שיעורי השער כסימן טומאה, גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער.

ושער בנגע הפה ולבן – קדמא ואזלא מונח פסק רביעי,

משנה נגעים פ"ד משנה ד שתי שערות עקין משחיר וראשן מלבין טהור עקין מלבין וראשן משחיר טמא כמה יהא בלבנונית רבי

מאיר אומר כל שהוא ר' שמעון אומר כדי לקרוץ בוג (מספריים) וגו'

(יג,ד) **ואם בהרת** – תרשא ... **הפה** – תביר, תבנית המרמזת לאפשרות של חישוב חשבוני כגון יחס של שיעור נטילה בזוג והוא

... 0.122324 ונראה כי הוא כשמינית אצבע היינו כ-2.4 – 3.0 מ"מ. בפרה אדומה **במדבר חקת יט,ב**: יש דרשת שיעור נטילה בזוג

ואותה תבנית **ויקחו אליך** – תרשא, ... **אשר לא עלה** – תביר, היחס = 0.121756... כשמינית אצבע!!

המלים מלמדות על שער כסימן טומאה, הטעמים – קדמא ואזלא מלמדים בצירוף קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור (עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה)

לכולי עלמא אורך השערה כדי שתהיה ניטלת בזוג. אבל לגבי שיעור אורך הלבנונית רבי מאיר אומר **כלשהו** מעל עור הבשר הלבן,

ורבי שמעון אומר **אורך** כדי שתהיה ניטלת בזוג. והלכה כרבי מאיר לגבי שיעור אורך הלבנונית של השערה.

רע"ב עיקרה משחיר וראשה מלבין טהור, דאמר קרא **ושער בנגע הפה ולבן** העיקר הסמוך לנגע הפה לבן.

בקריאה אחת עם פסק **ושער בנגע הפה ולבן** – קדמא ואזלא מונח פסק רביעי, מה שכתבנו לעיל על חלוקת השערה. טעם פסק מצייר שערה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור.

בקריאה אחת בלי פסק **ושער בנגע הפה ולבן** – קדמא ואזלא מונח רביעי, לסימן השער יותר מארבעה הלכות **נגעים פ"ד מ"א** ששער

לבן (א) מטמא בתחלה (ב) ומטמא בכל מראה לובן (ג) ואין בו סימן טהרה **מ"ג** ששער לבן מטמא (בשלושה נגעים מראה לובן בשחין ובמכה ואלו לא הלכות השער עצמו) (ד) במכונס (ה) ובמפוזר (ו) במבוצר (ז) ושלא במבוצר

לפחות ארבע תבניות טעמים בפסוק זה מציירות את המצב:

תלישא-גדולה – מציירת מחיצה לציין גבולות הנגע, המחיה והביצור,

רביע – מצייר הגודל המינימלי של הנגע שהוא רבוע כגריס הקלוקי,

פסק – מצייר שערה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור,

קדמא ואזלא – מצייר קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור, עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה, ואילו

ראשן עשוי להיות שחור.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית – (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.2 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ו:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר

וְטַמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוַתָּה תִטְמָא:

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ:

[ד] וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשַׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה כְּכֹל-קֹדֶשׁ לֹא-תִזְעַע וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מִלְאֵת יְמֵי טְהָרָה:

[ה] וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּ וְטַמְאָה שִׁבְעִים כְּנִדְתָּהּ וְשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁשַׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה:

[ו] וּבְמִלְאָתוֹ יְמֵי טְהָרָה לְבֵן אִוֹ לְבַת תִּבְיָא כְּבֶשֶׂת בֵּן-שָׁנָתוֹ לְעֵלְיָהּ וּבֶן-יוֹנָה אִוֹ-תָר לְחַטָּאת

אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:

ירושלמי פסחים פ"ב ה"א (וילנה יב,א) כיוצא בו אמר רבי יודה (וי' תזריע יב,א) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר, מה תלמוד לומר?

לפי שנאמר [ב] וְטַמְאָה שִׁבְעַת יָמִים [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל

נשלב את דרשת הסמוכים שדורש הירושלמי מסמיכות (יב,ג) אל פסוק (יב,ב) בהסבר ע"פ תבנית הטעמים.

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי – טפחא בראש פסוק, אתנח, בתבנית זאת טעם טפחא משמש בתפקיד של התפשטות אפיון מתוכן מלתו ותוכן שאחריו

אל הכתוב לפניו, בפסוק (יב,ב) ללמד שאם מתקיים יִמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ, היינו הולד חי ויש מילה יש לאשה דמי טהרה. לכן אי אפשר

ללמוד בקל וחומר לגבי ולד שמת (או עובר מחוי) על דמי טהרה אלא צריך את מלת (יב,ב) זָכָר, כהמשך הירושלמי זָכָר לרבות את

המת, יתור ללמוד לדמי טהרה על מת. תורה תמימה הערה ד) דהיה אפשר לכתוב כי תלד. וגו'

וב-תורה תמימה ויקרא יב,ב הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה - [הפילה שליא טמאה לידה],

דאמר קרא אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה^א:

תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק

הסמוך מי שאינו ראוי לברית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון תִזְרִיעַ

מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב כי תלד. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמלשון תִזְרִיעַ דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה תרתי

ש"מ (שמא מינה), יעו"ש:

תורה תמימה ויקרא יב,ב כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה - יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה, ואין חייבין עליו קרבן, מאי טעמא,

דאמר קרא אשה כי תזריע וילדה, עד שתלד ממקום שמזרעת^ב [נדה מ' א']:

תִזְרִיעַ – זקף-קטן, טעם זקף-קטן, מלמד שתי דרשות במקום כפירשו תוס' תרתי שמא מינה, (א) על פי המלה המלה מלמדת על לידה

ממקום הזרעה, (ב) ע"פ הטעם לידת מת, מחוי

[ו] וּבְמִלְאָתוֹ – מונח פסק בראש פסוק יְמֵי טְהָרָה ...

בקריאה עם פסק עשוי להיות בתפקיד כעין סדור שנחלק (מידה י"א מ"ב מידות של ר' אלעזר בר' יוסי), ואז הכתוב כאילו משייכו

לפסוקים הקודמים (יב,ד,ה) העוסקים במספר ימי טהרה. היות והיולדת מביאה ביום טהרה קדשים לטהרה, ובקדשים הולך הלילה

אחרי היום, לכן אינה יכולה להביאם ביום הארבעים או השמונים אלא עליה להשלימם עד לילה, ארבעים או שמונים ימים מלאים. וכפי'

רש"י (יב,ד) לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבעה, ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

תביא את כפרת טהרתה.

ויקרא תזריע יב,ג: וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ:

תורה שלמה תו"כ תזריע פ"א בשמיני. יכול בין יום ובין לילה, ת"ל וּבַיּוֹם, ביום ולא בלילה, אין לי אלא הנימול לשמונה שיהא

ביום, מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר ושאר כל הנימולים לא יהו אלא ביום, ת"ל וּבַיּוֹם.

טט – וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי – (א) טפחא פותחת טפח להתאפיין ממלת האתנח וללמד שיש ימים אחדים הנקראים שמיני.

(ב) טפחא מרבה זמן יום לכל הימים הנקראים שמיני. ימי שמיני ע"פ משנה שבת פי"ט,מ"ה הם היום 8, והימים 9, 10, 11, 12 ויום

ברית אחרי חולי, נחשבים שמיני לנולד בין השמשות ומרומזים ב בצווי המלה ב- (בראשית לז-לז יז,ב) וּבֶן-שָׁמֹנֶת יָמִים – מונח רביע,

בתפקיד יותר מארבע ימים הנקראים שמיני לענין יְמּוֹל לְכֶם כָּל-זָכָר לְדַרְתֵּיכֶם.

יְמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ: אע"פ שיש שם בהרת, הא מה אני מקיים הַשְּׁמֹר בְּנִנְע-הַצְרַעַת (דב' ל"ח כ"ח) חוץ מן המילה ... ומה אני

מקיים יְמּוֹל בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ, בזמן שאין שם בהרת, ת"ל בֶּשֶׂר אע"פ שיש שם בהרת.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת ש)היתה בראש הערלה, ימול. התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת

דברים כי תצא כד,ח: הַשְּׁמֹר בְּנִנְע-הַצְרַעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת – דרגא תביר מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעל כל אחד חל

הענין או ההלכה. דורש עיון.

בְּנִנְע-הַצְרַעַת – תביר מחלק בין גגע צרעת שלא בערלה שאסור לקצוץ ובין גגע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה. מתואם עם תו"כ

לפסוק (יב,ג) ת"ל בֶּשֶׂר אע"פ שיש שם בהרת. בֶּשֶׂר עַרְלָתוֹ – מרכא סלוק, מרכא לרבות למילה גם בשר ערלה עם בהרת.

תו"כ תזריע פ"א עַרְלָתוֹ: – סלוק להגביל למילת ערלת ודאי בשבת ולא למילת ספק כמו אנדרונינוס. להגביל לערלת הנולד ביום ודאי

ולא למילת ערלת הנולד בספק יום בין השמשות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה: אֲתָנָח, סֹלֶק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵחַ – רבוי; מוֹחֵךְ פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מראיך, רבוי; דֹּרְאָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממש; לֹא מִמֶּשׁ; טַפְסָא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָאָה טַפְסָא – קב"ש עשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דֹּרְאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָאָה טַפְסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְפָּה – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָּה – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְפָּה – זקף-גדול – 2; זִקְפָּה-גָּדוֹל – 3;
רְבִיעַ – 4; זִקְפָּה-קָטָן ... זִקְפָּה-בְּחֵץ פִּסְקָא – הקש, השלישיה; (קִדְמָא – סדר קדימות; אִזְלָא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קִדְמָא אִזְלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קִטְנָה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תְּלִישָׁא-גְּדוּלָּה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

ויקרא תזריע יב,ד:

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַן וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה:
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַן – מונח רביעי, לרמז שטבולת יום ארוך יש לה 33 או 66 ימים. כפי' רש"י בְּכָל-קֹדֶשׁ – לרבות את התרומה (ראה יבמות עה,א). לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבועה, ואין שמשעה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה. לֹא-תִנְעַן – אזהרה לאוכל וכו', כמו ששנויה ביבמות (עה,א).

בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַן וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה:

רבי יוסף בכור שור בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַן – לא תאכל; וזהו אזהרה לכרת (ראה יבמות עה,א). וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא – מה מקדש, שיש בו נטילת נשמה – כרת, אף קֹדֶשׁ יש בו נטילת נשמה – כרת, דהיינו: אכילה (ראה יבמות שם). בְּכָל – לרבות את התרומה, שהיא טבולת יום ארוך (ראה יבמות עה,א; גידה כט,ב)
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַן וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא – תבנית רביעי ... זקף-קטן כעין מידה אשר מהרז"ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על ל"ב, סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, זה וכפרש רבי יוסף בכור שור מה מקדש, שיש בו נטילת נשמה – כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון סתום כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילה) קֹדֶשׁ (ש)יש בו נטילת נשמה – כרת, דהיינו: אכילה (ראה יבמות שם).

ויקרא תזריע יב,ה:

וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּךְ וְטִמְאַהּ שִׁבְעִים כְּנֻדְתָּהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וּשְׁשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה:
וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּךְ – מונח זקף-קטן בראש פסוק והוא תאור ואחריו הלכה וְטִמְאַהּ שִׁבְעִים כְּנֻדְתָּהּ וכו'
לימוד אלפניו ולאחריו, מה לומד מנקבה אל הזכר שלפניו? רלב"ג (ה) וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּךְ וְטִמְאַהּ שִׁבְעִים כְּנֻדְתָּהּ – רוצה לומר, שתהיה טומאתה באלו הארבעה עשר יום כטומאת הנדה; ... והוא מבואר, שאם נסתפק לנו בולד אם הוא זכר או נקבה, נשפוט בו להחמיר, ותטמא לידה ארבעה עשר יום. ולזה טמא לידה ארבעה עשר יום היולדת טומטום או אנדרוגינוס, וגו'

בבלי נדה כט,א מתני'. המפלת ואין ידוע מהו – תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו – תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

בלידת ספק גותנים עליה כל החומרות: טמא לידה ארבעה עשר יום כיוולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כיוולדת זכר, ותמתין לבוא למקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלידת נקבה.

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לְכֵן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִנְעַ צְרַעַת הוּא וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטִמְאַהּ אֹתוֹ:

ספרא תזריע פ"א פ"ב (א,ג) וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שיהו עיניו בו בשעה שהוא רואה אותו, בְּעוֹר-הַבָּשָׂר הבינוני, בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד, רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה ת"ל בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר וראוי לפסיון שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה, ולקרח (ג"א קדח) המורדין אינו טמא.

הח"ח שיהו עיניו בו פ' שיהיה מסתכל בו (בעיון) כשהוא רואה אותו ולא יראנו דרך העברה (בחפזה) כדי שיבחין המראה היטיב ונפקא לן דבר זה מדכתיב אֶת-הַנֶּגַע דהוא יתירא. אֶת-הַנֶּגַע – המלים מרבות את עיני הכהן וטעם מונח מרמז שיהיו עיניו מונחים בנגע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר הבינוני, - ראה דיון להלן בעור בינוני

הח"ח בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד דרש דהאי וראה קאי גם על עור הבשר שסביבו שיתבונן בו היטיב עד איזה מקום הגיע הנגע כדי שיוכל להכיר אם פשה:

ו- רבי יוסי ברבי יהודה, לדברי המפרשים מוסיף על תנא קמא ואינו חולק עליו שיהא כל החוצה לו סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון הח"ח הביא גירסת הגר"א הכי גרסא שיהא חוצה לו עור-הַבָּשָׂר ופ' דהאי בְּעוֹר-הַבָּשָׂר קאי אתנאי הנגע דאימתי הנגע מטמא כשיש עור-הַבָּשָׂר סמוך לו כדי שיהא ראוי לפשיון לאפוקי אם הוא סמוך לראש וכו' אינו מטמא והר"מ כפירושו מבאר שצריך שיהיה כל סביבו עור-הַבָּשָׂר ולמעוטי אם במקום אחד סמוך לראש וכו':

לשון הרמב"ם פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נגעים פ"א מ"ה ... ומתנאי נגעי עור בשר שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי שיהא הפשיון אפשרי בו מאי זה צד שיהיה. ולשון ספרא בעור הבשר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפשיון, שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה ולקרחת אינו מוחלט.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר מִקַּף תִּלְשָׂא, אפשר כי טעם מקף המחבר המלים ליחידה אחת וטעם תִּלְשָׂא כמחיצה וביחד מרמזים שיהא כל החוצה סביב הַנֶּגַע סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון ובלשון הרמב"ם שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי שיהא הפשיון אפשרי בו מאי זה צד שיהיה.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי' התוה"מ (סד) שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר ויראה את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – גימטריית ר"ת ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה (ט) מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה, ראה מ"ט ...

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערה: אֲתָנָן = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מִדָּק פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מִרְכָּא = מאריך; רבוי; דְּרָאָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממעט, לא ממש; טַפְּסָא = טרף – שני משמעות, רבוי מתפשט; מִרְכָּא טַפְּסָא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דְּרָאָה תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תְּבִיר מִרְכָּא טַפְּסָא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְּף – רב-מצב של הטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סַפְּסָא – סדר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; דְּרָאָה סַפְּסָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זַקְּ-קָטָן – זקף-גדול – 3; רִבֵּעַ – 4; ... זַקְּ-קָטָן ... זַקְּ-קָטָן חָצֵי סַפְּסָא – הקש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲזָלָא = גַּרֶשׁ = גִּישׁוּף – יוצא מהענין; קִדְמָא אֲזָלָא – מלמד) דרוש בפסוק כבענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קַטְנָה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצב, עיקרה; תְּלִישָׁא-גְדוּלָה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצב, עיקרה; פֹּר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבָן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא | וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשָׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בְּנֶגַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, **בְּנֶגַע הַפֶּה** | לָבָן לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן טמא ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק טמא, רבי יהושע אומר כהה.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשָׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בְּנֶגַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, ...

התורה"מ (מה) ... שער הוא רבוי סתמות שהיא לא פחות משנים, ... ואמר (ג,ג) **וְשָׁעַרָה לֹא-הַפֶּה לָבָן** לרבותא שאף שער אחד לא הפך מ"מ יסגיר.

וְשָׁעַר – לפחות שתי שערות, **וְשָׁעַרָה** – שיערה אחת

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא בלימוד לאחריה, בתפקיד מתיצב המסמנת גבולות המראה הלבן ללמד ש-**וְשָׁעַר בְּנֶגַע** הכתוב אחרי טעם תלשא שרשיו (שתי שערות לפחות) חייבים להיות בתוך גבולות הנגע אף על גב שארכו של השער עשוי להימשך למחוץ לגבולות הנגע. פרט לשחוצה לו - ולמעט שאם שרשי השער מחוץ לגבולות המראה ושוכבות לתוך המראה אינן סימן טומאה.

ב- **ספרא תזריע פרשה ה פ"ז (ה) בנגע ראש וזקן נדרשת דרשה דומה (ג,ג) וְזָכוּ**, (המלה מרבה) להביא את שבתוכו ושוכב חוצה לו

(וְזָכוּ - תביר, ממעט) פרט לש(שער ששורשיו) חוצה לו ושוכב בתוכו, (אף שאין הנגעים דומים כי בנגע ראש וזקן השער הצהוב יכול

להקדים את המראה, ואילו בנגע הגוף המראה חייב להקדים לשיער הלבן כנדרש להלן)

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) ... בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבָן לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן טמא ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק (מי קדם למי) טמא, רבי יהושע אומר כהה (במצב ספק מי קדם למי, רבי יהושע מטהר, הַח"ח ע"פ בבלי נזיר סה כהה משמעו טהור).

בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבָן לא הקודם, - תבנית הטעמים של הקרא **וְשָׁעַר בְּנֶגַע** – קדמא ואזלא, בתפקיד סדר קדימות, קדמא = קדם מראה ה-**בְּנֶגַע** ואזלא = והולך אחריו שינוי ל-**שָׁעַר** ש-**הַפֶּה | לָבָן** אז המראה טמא. ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור.

דיון בדיון הספק ב-**מ"ב** ... ואם ספק (מי קדם למי) טמא, רבי יהושע אומר כהה (בספק טהור)..

וכן נמצא במשניות הבאות:

משנה נגעים פ"ד מ"א בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשיער לבן טמא ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור **ואם ספק טמא ורבי יהושע קיהה** (טיהר השער מלהיות סימן טומאה, ומסגירו)

משנה נגעים פ"ה מ"א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחתיה טמא:

הסבר לדעת ר' יהושע כי הספק טהור נמצא ב-**בבלי נזיר סה,ב** אלא כי איתמר דרב יהודה אמר רב - אהא איתמר: אם בהרת קדמה לשיער לבן - טמא, ואם שיער לבן קודם לבהרת - טהור, ספק - טמא ור' יהושע אמר: כיהה; מאי כיהה? אמר רב יהודה: כיהה וטהור; ודילמא כיהה וטמא! אמר רב יהודה אמר רב, אמר קרא: (ג,ג) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה.

ונמצא ב-**תורת נגעים הרב שפיצר ס' לז** הסבר התוספות לדברי חכמים **תוס' בבבלי נדה יט,א** דדרך שערות לבוא שחורות והנגע מלקה אותן והופך ללבן ... ובתוספתא (פ"ב סוף ה"א) קתני אף שער שחור סוף הבהרת הופכת, ולפיכך נראין הדברים הבהרת קדמה, עכ"ל. אפשר כי תנא קמא דרש כמו ר' יהושע (ג,ג) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה. ולכן מסקנתו ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר** (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר). ור' יהושע חולק על ת"ק בספרא ובמשנה נגעים פ"ד מ"א ופ"ה מ"א שת"ק מטמא ספק שער לבן קדם למראה, ורבי' יהושע מטהר.

ללמד בשלבים את דברי ת"ק ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר** (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר).

כאשר מסתכלים ב-(ג,ג) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ** על כל מלה בנפרד זה החלטה על מצב ברור טהור או טמא.

כאשר מסתכלים על שלוש המלים (ג,ג) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ** ביחד זה מצב ספק. המשנה פותחת בכלל **כל ספק נגעים טהור**, כאשר הרבוי מרומז בטעם מלת **לְטַהְרוּ** - טפחה, בתפקיד רבוי. כאן מצטרף תפקיד נוסף של טעם טפחה כפותחת טפח להתאפיין מ-**אֹז** - מרכא, רבוי של מצבי ספק **לְטַמְּאוּ**. וטעם מלת **לְטַמְּאוּ** - סלוק, מגביל הכלל הנ"ל ללמד שיש שתי ספקות (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר) הנתורות טמאות. ו-**רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ב ה"ט** כתב כי ספק הקדמת שער לבן היא טומאה מספק.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ג) וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבָן מיכן אמרו שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עיקרן מלבין וראשם משחיר טמא, וכמה יהא בלבנונית, רבי מאיר אומר כל שהוא, וחכמים (היינו ר' שמעון) אומרים כשיעור (כדי שיקרוץ בזוג) רבי מאיר אומר שלא יהא בני אדם מדמין שבגולם (בכל אורך השערה) הם נידונים, אלא חוד (העיקר הקרוב לעור) שיער לבן טמא, ושיאינו [שער] לבן טהור.

ראה הסבר לעיל שיעורין אלאחריו של הכתוב בפסוק (ג,ג) שיעור כדי שיקרוץ בזוג, ומשוער שלא להלכה כשמינית אצבע (1.90 – 1.92 ס"מ).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפנית ההשערה: אתחן, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מרחק פשוט – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פו – דרוש מהפסוק רעיון לנשא אחר בהלכה.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ד) לָבֵן לא אדום ולא ירוק ולא שחור אוציא את כולם ולא אוציא שיער צהוב, ודין הוא ומה אם שיער לבן שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טומאה בנגע, שער צהוב שהוא סימן טומאה בנתק אינו דין שיהא סימן טומאה בנגע תלמוד לומר **שֵׁעַר ... לָבֵן** ולא צהוב.

התורה"מ [מט] שֵׁעַר לָבֵן. ולא מראה אחרת. וזכר לדבר בפרשת נגעים שער לבן ארבע פעמים (פה, יג, כ), (יג, כ), (יג, כה) (וממעט אדום ירוק שחור צהוב. טט – בפסוקים אלו מצוין כי הופיע סימן טומאה שער לבן, ואילו ב-יג, כא) ו-יג, כו) נאמר כי לא הופיע סימן הטומאה שער לבן.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ה) מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק, אין ממשו עמוק **מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק**, אין מראה שער לבן עמוק, **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו מראה רביעי, **הוא**, אין לו מראה חמישי.

ע"פ הח"ח

(א) מלות הסמיכות **מִרְאֵה הַנֶּגַע** הן יחידה אחת ביחס למלת **עִמָּק**, ולכן המראה נראה עמוק ולא הנגע, לכן דורש אין ממשו (של הנגע) עמוק (דרשה זאת נלמדת מהתוכן)

(ב) **מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק**, מיתור מלת נגע לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ג) **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (יג, כ) **שָׂאת אֶן-סִפְחַת אֶן בְּהֶרֶת** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראהו עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת). **תו"כ** דורש מראה ספחת לבהרת מכאן לעומת **בבלי שבועות ו** הדורש ספחת לבהרת מהמצאות מלת ספחת בין שאת ובין בהרת.

(ד) **הוא**, – אתנה, מגביל ללמד כי אין לו מראה חמישי.

(יג, כ) ... **וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ** - מהפך פשוטא פשוטא מונח זקף-קטן,

זקף-קטן מרמז על שתי דרשות, והתבנית מהפך פשוטא תרמז לדרשה אחת העשויה להיות כפשוטו של מקרא ואחת היוצאת מפשוטו של מקרא. ושתיהן נדרשות מיתור מלת **הַנֶּגַע** ואלו הן:

(א) יוצא מפשוטו של מקרא ומלמד על השער **מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק**, מיתור מלת **הַנֶּגַע** לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ב) פשוטו של מקרא **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (יג, כ) **שָׂאת אֶן-סִפְחַת אֶן בְּהֶרֶת** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראהו עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת).

ויקרא תזריע יג, ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשֵׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעַת הָיָא

וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

ויקרא תזריע יג, א: **צִרְעַת נוֹשֶׁת הָיָא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטָמְאָה הַכֹּהֵן לָא יִסְגְּרוּנָהּ כִּי טָמְאָה הָיָא:**

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ו) (יג, ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צִרְעַת הָיָא מה תלמוד לומר לפי שנאמר (יג, א) **וְטָמְאָה הַכֹּהֵן**

לָא יִסְגְּרוּנָהּ למדנו שאין מסגירין את המוחלט. (צרוע מוחלט לא מתיחסים כלל לנגע חדש שנולד בו עד שיסיים תהליך טהרה מההחלט)

(ז) מניין שאין מחליטין את המוסגר ואין מסגירין את המוחלט, תלמוד לומר (יג, א) **לָא יִסְגְּרוּנָהּ כִּי טָמְאָה כָּל שִׁנְקָא עֲלֵיו טָמְא אִין זָקוּק עֲלִיו**.

ע"פ פירוש **רע"ב משנה נגעים פ"ג מ"א** הנגעים שהכהן רואה בתחילה הוא ממשיך לבדוק עד שהמצורע יטהר. במשך התקופה הזאת אינו נזקק לראות כל נגע אחר שהופיע אחרי הראיה הראשונה. זה משמעות **תו"כ תו' פ"א פ"ב (ז)** תלמוד לומר (יג, א) **לָא יִסְגְּרוּנָהּ כִּי טָמְאָה כָּל שִׁנְקָא עֲלִיו טָמְא אִין זָקוּק עֲלִיו**. לא תתיחס לנגע שהופיע אחרי ראיה ראשונה עד להבראת הראשון.

(יג, א) **לָא יִסְגְּרוּנָהּ** – מונח זקף-קטן בתפקיד של שני בזמן (= שבא אחר הראשון). ללמד **כִּי טָמְאָה** – מרכא טפחא, לרבות נגעים במצבי טומאה שונים שנולדו אחר הראיה הראשונה (יג, א) **הוא** – סלוק, מגביל טומאת הצרוע לנגעים שנראו לראשונה, ולא להתיחס לנגעים שנולדו אחר הראיה הראשונה עד הבראת הנגעים שנראו בראיה הראשונה ועבר את תהליך הטהרה.

ספרא תזריע פרשה א פ"ב (ח) יכול לא יאמר הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה ומוסגר בזה ומוחלט בזה ובזה תלמוד לומר (יג, ג) נֶגַע ... וְרָאָהּ צִרְעַת ... וְרָאָהּ ...

תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח) תלמוד לומר (יג, ג) נֶגַע ... וְרָאָהּ צִרְעַת ... וְרָאָהּ ... תו"כ דורש המלים בדילוג מהקרא (יג, ג) **נֶגַע צִרְעַת הָיָא**

וְרָאָהּ הַכֹּהֵן. המלים הרצופות **נֶגַע צִרְעַת** מדברות על נגע אחד, הטעמים של **נֶגַע צִרְעַת** – מרכא טפחא מרבים נגעים שהיו באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן. לפי דרשת תו"כ (יג, ג) **נֶגַע ... וְרָאָהּ צִרְעַת ... וְרָאָהּ ...** כל נגע שהיה באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן יראה לעצמו ותוצאת הבחינה מתיחסת אליו בלבד. מדרשה זאת גם ממועטים נגעים שנראו באדם, אחר הגעתו הראשונה לכהן.

סיכום תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח-ו) פסוק (יג, א) מלמד על נגע אחד בראיה הראשונה של הכהן ולא היה התיחסות לנגעים אחרים שיופיעו אחר"כ עד שיבריא הנגע הראשון. פסוק (יג, ג) נֶגַע צִרְעַת – מרכא טפחא, יתור לרבות נגעים, מלמד כי אם היו מספר נגעים בראיה הראשונה המעקב אחריהם יתחיל בעת ובעונה אחת, סיומם תלוי בכל אחד לעצמו דבר המרומז בטעם **הוא – אתנה המגביל כל נגע לעצמו בלי תלות בנגעים אחרים שנראו עמו בעת ובעונה אחת. נגע שהוסגר יעבור תהליך הסגר, נגע שהחלט יעבור את תהליך ההיטהרות והקרבנות.**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הפניתי ההשערה: אֶתְּנָה, סִלְקוּ = סוף-הסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵחַ – רבוי; מוֹנֵחַ פֶּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מראש; רבוי; דְּרָגָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק; מִמַּעַל, לא ממש; טַפְּסָא = טרף – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָאָה טַפְּסָא – קב"ש עשירה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְּרָגָה תְּבִיר טַפְּסָא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָאָה טַפְּסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקַּח – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סִסְקוּ – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זֶרְקָא סִסְקוּ – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פֶּשְׁטָא – פשוט, 1; זֶרְקָא-גִּדּוּל – 3;
רְבִיעַ – 4; ... זֶרְקָא-קֶטְן ... זֶרְקָא-קֶטְן בחצי פסוק – הקיש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדמות; אֵלֵא – גרש – גרשי"ם – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֵלֵא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קֶטְנָה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה; עִקְרָה; תְּלִישָׁא-גִּדּוּלָה – תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; עִקְרָה; פֶּר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

ויקרא תזריע יג,יא: צָרַעַת נֹשֶׁתָהּ הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָה הִכְתָּהּ לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טִמְאָה הוּא:

בקרא הבא תבניות הטעמים נדרשות על מראה הנגע בעור בשר שטוח ובראשי איברים.

[ג] וּמֵרָאָה הִנֵּנֶנּוּ עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא –

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ח) ... כולו כאחת שאם היה בראש חוטמו שופע הילך הילך בראש אצבעו שופע הילך והילך אינו טמא.

(ג,ג) **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי' **התוה"מ (סד)** שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר

ויראה את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא **וְרָאָה הִכְתָּהּ אֶת-הַנִּגְעַת בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** –

גימטריאת ר"ת ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה **תו"כ תז' פ"א פ"ב (ט)**

כמו-כן ראשי התבות ו' ה' א' ה' מרמזים לשם הפלאים אהו"ה ור"ת א' ה' ב' ה' מצטרפים למלת אהב"ה, ומשניהם בא ללמד כי ה' נותן

באדם נגע צרעת בדרך פלאית מתוך אהב"ה אליו כדי להזיירו בתשובה מעבירות שלוקין עליהם בנגע צרעת. (ראה **ג,גמה**) **בְּנִיְיָ**

יְהִי פְרָמִים וְרֵאשׁוּ הַיְהוָה פְּרוּעַ – גרשיים מהפך פשטא פשטא מונח זקף-קטן, בתפקיד רגילות, אדם לוקה בצרעת על דברים רעים

שהוא רגיל בהם, כנלמד ב-**מדדש תנחומא (בובר) פרשת מצורע סימן י** (נקרא גם **תנחומא ישן**))

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ט) [ג,ג] **וְרָאָהּ** מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה ראשי אצבעות

ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגויה וראשי דדים באשה, רבי יהודה אומר אף של איש ר' אלעזר אומר היבולות

והדלדולים והמסמרות אינן מטמאין משום מחיה. (**הח"ח** מסביר כי בראשי איברים לא גדל שער, לכן מדובר רק במחיה.)

משנה נגעים פ"ו מ"ז עשרים וארבע ראשי איברים באדם שאינן מטמאין משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וגו' ופירש

הרע"ב וכן ברמב"ם דכתיב **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** דבעינן שיראה את הנגע עם המחיה כולה כאחד. וכשיש כגריס בראש החוטם או

ראשי אצבעות הוא שופע אילך ואילך ואינו יכול לראות כולו כאחד.

בנגע שחין (**ג,גמב**) נאמר **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** ודרש תו"כ כולה כאחת ופ"ה **החפץ חיים**: שאם היתה בראש אצבעו או בראש חוטמו שופעת אילך ואילך שטורה, כדרשינן בעור הבשר (**ג,ג**) **וְרָאָהּ** כולו כאחת. (**ג,ג**) **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** – ראייה שכולה כאחת ושולל ראיית

נגע שאי אפשר לראותו בבת אחת, שזה בראשי איברים המרמזים בתחילת הפסוק כהסבר ב-**מ"ח**. תבנית הטעמים **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** –

מרכא טפחא בתפקיד כעין יתור לרבות על לשון היחיד איברים רבים שאי אפשר לראותם בבת אחת. בנגעי השחין והמכה כתובה

דרישת ראייה בבת אחת במלים (**ג,גמב**) **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ**, אבל בתבנית טעמים מונח רביעי, ומועלית השערה כי בנוסף לדרך

ההסקה מהתוכן כמו בנגעי העור, זה ציור המתאר איבר בעל קצה וכעין ארבעה צדדים השופעים הילך והילך (כי כל האיברים

מעוגלים). אילו שני מקורות לראשי איברים אחד בהסקה מהתוכן אחד בציור בטעמי המקרא.

ראה **מרכא טפחא**

(ג,ג) **וּמֵרָאָה הִנֵּנֶנּוּ עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ** - מהפך פשטא פשטא מונח זקף-קטן, פשטא פשטא בתפקיד **בבת אחת**, היינו אפשר לראות

הנגע בבת אחת. אבל בראשי איברים שהם בדרך כלל צרים הגריס שופע לצדדים ואינו מטמא משום מחיה כי אי אפשר לראות הנגע

בבת אחת. תבנית הטעמים מרמזת על המשך הפסוק **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** הנדרש במשנה שראשי איברים אינן מטמאים.

מתוך רצון לרכז את האפשרויות השונות לגבי תבנית הטעמים פשטא פשטא שבקרא ש-(ג,ג) **הִנֵּנֶנּוּ עִמָּךְ** מובא כאן הקטע הבא עוסק

בענין צבע עורו של הנבדק והוא שייך ל-(ג,ב) לפי **ספרא תזריע פ"א פ"א (ד)**. ונראה כי תבנית הטעמים פשטא פשטא שב-(ג,ג)

מהווה הסבר לענין צבע עורו של הנבדק.

ספרא תזריע פרשה א (ד) (ג,ג) ... בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ, בעור בשר של נראה (האדם שבו המראה), מיכן אמרו בהרת עזה נראית בגרמני,

כהה, והכהה בכושי עזה (ת"ק כל אדם כמות שהוא, עשוי להתקבל כי אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר, אדם כהה מאד יטמא גם

במראה חלש). (ה) רבי ישמעאל אומר בית ישראל הריני כפרתן הוי הן כאשכרוע לא שחורים ולא לבנים אלא בינוניים (ע"פ הראב"ד

רק הבינוני נבדק), רבי עקיבא אומר יש לצייירים סממנים שהם צירות שחורות לבנות ובינוניות מביא סם בינונית ומקיפו

מבחוץ ותראה כבינוני (כולם נבדקים לעומת צורה בצבע בינוני), רבי יוסי אומר כתוב אחד אומר **בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** וכתוב אחר אומר

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר, מצינו שמראות נגעים להקל, אבל לא להחמיר וראה הגרמני בבשרו להקל נמצא מקיים **בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ**

(אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר), והכושי בבינונית להקל נמצאת מקיים **בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** (אדם כהה מאד משוים לצורה

בצבע בינוני להקל לגביו כי אחרת יטמא גם במראה חלש) וחכמים אומרים זה וזה בבינוני (באומד לצבע בינוני, לעומת ר"ע שכולם נבדקים

לעומת צורה בצבע בינוני). כל דברים האלו מובאים **משנה נגעים פ"ב מ"א**

(ג,ג) **וּמֵרָאָה הִנֵּנֶנּוּ עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ** - מהפך פשטא פשטא מונח זקף-קטן, פשטא פשטא בתפקיד רגילות היינו לכל הנבדקים בשווה

הכל כבינוני בצבע האשכרוע (מיצוע בין קצוות לבן וכושי). כשיטת חכמים ורבי עקיבא ורבי ישמעאל כהסבר הרע"ב (**משנה נגעים**

פ"ב מ"א). (ולראב"ד המובא בתוי"ט ובחפץ חיים על תו"כ לרבי ישמעאל הגרמני והכושי אינם נבדקים כלל).

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז) **וְטִמְאָה אֹתוֹ**: אותו הוא מטמא ואינו מטמא את התולש **סימני טומאה** מתוך נגעו עד שלא בא אצל הכהן,

אמר רבי עקיבא שאלתי את רבי ישמעאל ואת רבי יהושע בהולכים לנדבת (שם מקום) (התולש סימני טומאה) תוך הסגירו מהו אמרו לו

לא שמענו אבל שמענו (התולש סימני טומאה) עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר חלוטו טמא התחלתי מביא להם ראיות מפני מה עד

שלא בא אצל כהן טהור (האם) לא מפני שלא ראה כהן **סימני טומאה** אף בתוך הסגור טהור עד שיטמאנה (עד שיהליט אותו).

לישנא אחרינא אחד לפני כהן ואחד עומד בתוך הסגור טהור עד שיטמאנה הכהן אמרו לו יפה אתנה אומר,

(א) תלש סימני הטומאה לפני **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ** (עבר על **דב' ב' כ"ד**) **ס השֶׁמֶר בְּנִגְעַת-הַצָּרַעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד** וגו' אבל טהור

(ב) תלש סימני הטומאה בתוך ימי הסגור, לכן לא יתקיים **וְרָאָהּ הִכְתָּהּ בְּיָמֵי הַשְּׂבִיעִי** ביום הבדיקה השניה ולכן (עבר אבל)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא = טרנא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

טהור וינהג כיוצא מהסגר

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז) ... מאימתי הוא טהרתו (של מוחלט שתלש סימני טומאה), ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים
אומרים עד שתפרח בכולו, או תמעט בהרתו מכגריס.

(ג) התקיים בתחילה (ג,ג) וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן או (ג,ה) וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן והחליטו, והאדם עבר ותלש סימני הטומאה לאחר חלוטו, מאימתי הוא
טהרתו לשיטת חכמים (א) אם מראה אחר יפרח בכולו, (ב) או תמעט בהרתו (הנוכחית) מכגריס

החכמים אומרים (ונראה שרבי אליעזר מודה להם) ע"פ הח"ח או עד שתמעט בהרתו מכגריס. קודם שקצצה דלא נשתייר בו שיעור נגע
וממילא היה טהור מתחלה ולא אהני מעשיו אבל אי בשעה שקצצה הוי ביה שיעור נגע אין לו טהרה עולמית דקנסינן ליה לעולם.
טהרתו אפשרית כך: ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים אומרים עד ש(נגע אחר) תפרח בכולו,

וְטָמְא – מרכא, מרבה אפשר שמכוון לומר שהקוצץ צריך לעבור נגע אחר שבו יוחלט, ורק אז לכשיטהר יסיים גם עם הנגע הראשון
שקצץ ממנו סימני הטומאה. זה מתרבה מהמלים וְטָמְא אָתוּ שצריך לעבור מצב טומאת צרעת אחר כדי להיטהר מהנגע שקצץ סימניו.
אָתוּ – סלוק מגביל את המראה שמטמא הכהן לזה שעם סימנים בלבד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה = סֹלֶק = סוּף-סֹסֶק (נקראים קיסרים ותפקידם) – לַהֲבִיל; מוֹנֵה – רְבוּי; מוֹדֵף פִּשְׁטָא – מוֹצִיא מִפְּשֻׁט; מִרְכָּא = מֵאֲרִיךְ, רְבוּי; דְּרָאָא – מְצוּרָה; תְּבִיר – מַחֲלֵק, מְמַעַשׂ, לֹא מְמַשׁ; טַפְּסָא = טַרְקָא – שְׂנִי
מִשְׁמַעוּת, רְבוּי מִפְּשֻׁט; מִרְכָּא טַפְּסָא – קָב"ש עֲשִׂינָה לְגוּזֵל, יָתוּר לְרִבּוּת, מְכַל מְקוּם; דְּרָאָא תְּבִיר טַפְּסָא – קְבוּצָה עִם הַלְכָה לֹא שׁוּה לְפִרְטִיָּה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְּסָא – קְבוּצָה עִם הַלְכָה
הַלָּה רַק עַל חֵלֶק מִפְּרִטִיָּה; מִקָּף – רַב-מִצְבַּב שֶׁל הַמּוֹטָעִים, בְּד"כ מִצְבַּב אַחַד נִדְרָשׁ; פִּסְקָא – סְדוּר שֶׁנִּחְלַק, הַשְׁלֵם וְהַחֲלֵק נִדְרָשִׁים; זֶרְקָא סְגוּלָּה – מוֹסֵף מֵהַעֲנִין עַל הַעֲנִין אוֹ גוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ; פִּשְׁטָא – פְּשׁוּט, 1; זֶרְקָא-קֶטֶן – 2; זֶרְקָא-גְדוֹל – 3;
רְבִיעַ – 4; ... זֶרְקָא-קֶטֶן ... זֶרְקָא-קֶטֶן בַּחֲצֵי פִּסְקָא – הִקְשָׁה; הַשְׁלִישִׁיָּה: (קִדְמָא – סְדוּר קְדִימוֹת; אֹלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרִישִׁיָּה – יוֹצֵא מֵהַעֲנִין; קִדְמָא וְאֹלָא – מְלֻמָּד) דְּרוּשׁ בְּפִסְקָא בְּכַעֲנִין חֵלֶק מִי"ג מִדּוֹת דֵּר' יִשְׁמַעְיָאֵל; תְּלִישָׁא-קֶטֶן – תְּרַסָּא –
דְּרוּשׁ בְּפִסְקָא שְׂעוּר, מְחִיצָה, עִקְרָה; תְּלִישָׁא-גְדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דְּרוּשׁ בְּפִסְקָא וּלְפָנָיו שְׂעוּר, מְחִיצָה, עִקְרָה, פִּרְ – דְּרוּשׁ מֵהַפְּסוּק רְעִינָא לְנוּשָׁא אַחַר בְּהַלְבָּתָה.

1.4 יוקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ב:

[א] וינדבך ה' אל-משה לאמר:

[ב] דבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטַמְאָה שְׁבַעַת יָמִים נִגְדַת דְּוָתָה תְּטַמְּא:

ויקרא תזריע יב,א: וינדבך ה' אל-משה לאמר: (וכן ב-(מצורע יד,א), ועוד מקומות אחרים)

לאמר – סלוק, בתפקיד הגבלה, שהנוטריקון לאו אמור מלמד שכל הלא תעשה הנלמדים כדלקמן בפרשה רמוזים במלה זו ונלמדים ומתרבים מטעם מרכא במלים אל-משה .

אזהרה לאדם בעל בחירה לבל יחטא, שלא יעבור על לאמר נוטריקון "לאו אמור" וטעם סלוק מדגיש את ההגבלה.

ע"פ ליקוטי שיחות ח"ז ע' 74 האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן, אשה כי תזריע וילדה זכר כפ' שמיני למד בענין כל בעלי החיים

שנבראו לפני האדם וכולם משוללים בחירה. כפ' תזריע פתח בהיווצרות אדם וההלכות הקשורות ללידתו. ... ויש לבאר ע"פ דברי

האדמו"ר הזקן בתניא, שהאדם נחות מכל הנבראים בזאת שהוא בעל בחירה וכיולתו לחטוא. מה שאין-כן בשאר הנבראים שאינם יכולים לעבור כלל על רצונו יתברך, היינו שההבדל ביניהם הוא לא רק במעשה החטא בפועל אלא גם באפשרות לחטוא, שאצלם אין בכלל האפשרות לחטוא, מה שאין-כן באדם.

ספרא תזריע פרשה א (טט – פרק ללא מיספור)

(א) (י' תו' יב,ב) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵנִין הַזֶּה וְאִין הַגּוֹיִם בְּעֵנִין הַזֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִין לִי אֵלָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנִּין לְרַבּוּת אַתְּ הַגִּיּוּרוֹת וְאַתְּ

השפחות בין משוחררת ובין אין משוחררת תלמוד לומר אשה,

(י' תו' יב,ב) אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטַמְאָה שְׁבַעַת יָמִים מֵהַ תְּלַמּוּד לומר לפי שנאמר (י' מצ' טו,א) וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

מִטַּמְאָתָם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטַמְאָתָם בְּטַמְאָם אֶת-מִשְׁפַּחַתְּךָ אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: שומע אני בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר ביולדת (י' תו' יב,ב) וְאֵל-

הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא. (ב) יכול יולדת הקלה תהא מטמאה אותו מתוכו ושאר כל הטמאים בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר (י' תו'

יב,ב) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִרִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־יִלְדַת מֵהַ יִלְדַת אֵינָה מִטַּמְאָה אֹתוֹ אֵלָא מִתּוֹכוֹ אִף כּוֹלָם לֹא יִטְמְאוּ אֹתוֹ אֵלָא מִתּוֹכוֹ. (ג) אין לי

אלא הבא מידי טומאה חמורה כיולדת (שהיא אב טומאה כמו המושוים אליה אבל נחשבת לחמורה מהם כי טומאתה יוצאת מגופה), הבא מידי

טומאה קלה, (כגון) טמא מת וכו' נדה (טומאות הבאות מחוץ לגוף הנטמא), וכל המטמא את האדם (טומאות נוספות שרץ נבלה) מנין תלמוד

לומר (י' מצ' טו,א) וְלֹא יִמְתּוּ ... בְּטַמְאָם אֶת-מִשְׁפַּחַתְּךָ אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: לרבות את כולם.

(י' תו' יב,א) וינדבך ה' אל-משה לאמר:

בבלי סנהדרין נט,א אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה. ... (שם נט, ב) והרי מילה שנאמרה לבני נח,

דכתיב (בר' לז יז,ט) וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר (אתה וְרַעְיָה אֶתְרִידָה לְדָרְתָם:), ונשנית בסניי (י' תו' יב,א) וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יְמֹלֵךְ, לישראל נאמרה ולא

לבני נח - ! ההוא למישרי שבת הוא דאמא: בְּיָוִם - ואפילו בשבת (הכתוב בתזריע מלמד על דחיית השבת שעליה מצוים רק בני ישראל. אם

הכתוב הזה לא היה נדרש אז זה היה כתוב שנאמר לבני נח ונשנה בסניי ומחייב את בני נח. אבל היות ונדרש לדחיית השבת מפני מילה, לכן אינו צווי לבני

נח ואינם מצוים למול. ... (מצוות) מילה מעיקרא לאברהם (ניתנה) הוא דקא מזהר ליה רחמנא (אברהם אבינו וצאצאיו בלבד הם המזוהרים

על קיום מצוות מילה) (בר' לז יז,ט) וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְרַעְיָה אֶתְרִידָה לְדָרְתָם: אֶתָּה וְרַעְיָה - אין, איניש אחרינא - לא. - אלא מעתה

בני ישמעאל לחייבו! - (בר' וירא כא,ב) כִּי בִצְעָתְךָ יִשְׂרָאֵל לֹא יָרַע: - בני עשו לחייבו! - בִּצְעָתְךָ (אות השימוש ב"ת ממעט) - ולא כל יצחק. -

מתקין לה רב אושעיא: אלא מעתה בני קטורה לא לחייבו? - האמר רבי יוסי בר אבין ואיתימא רבי יוסי בר חנינא: אֶת-בְּרִיתִי הִפְרִי: -

לרבות בני קטורה (שמוזהרים למול). רש"י פירש שאברהם אבינו נצטווה למול את ששה בני קטורה אבל הם לא נצטוו למול בנייהם. רמב"ם

מלכים פ"ה, ה"ח אמרו חכמים שבני קטורה שהם זרעו של אברהם שבה אחר ישמעאל ויצחק חייבין במילה, והואיל ונתערבו היום בני

ישמעאל בבני קטורה יתחייבו הכל במילה בשמיני, ואין נהרגין עליה (פי' גופי הלכות לא מחייבו מיתה בידי אדם כמו בשבע מצוות לבני נח,

אלא כרת כישראל).

ב-בבלי סנהדרין נט,א (נאמר כלל לימודי) אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה.

אפשר כי מלת (י' תו' יב,א) לאמר – כנוטריקון "לאו אמור" הנתמך בטעם סלוק בתפקיד הגבלה מרמזת לדרשת ספרא תזריע פרשה א

(טט – פרק ללא מיספור) (א) (י' תו' יב,ב) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵנִין הַזֶּה וְאִין הַגּוֹיִם בְּעֵנִין הַזֶּה. מוצא לומר שדרשה זאת של תו"כ (א) מגבילה את

חיוב המילה לבני ישראל (כמשמע מפ' רש"י בסנה' נט,ב), (ב) היא גם מלמדת שאין טומאת יולדת לנכרים. ואפשר כי גם רמב"ם יסבור

שלבני קטורה יש חיוב מילה ואין מצוות טומאת יולדת.

(י' תו' יב,ב) דבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דייקא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – בני יעקב ששמו גם ישראל. אֵל-בְּנֵי – מקף כרב-מצב בני ישראל לענין חיוב

מילה ולענין טומאת יולדת (ברוב הלידות). (א) נולד לאשה שאמה ישראלית, (ב) נולד לאשה גיורת או שפחה ושפחה משוחררת שקבלו

עול מצוות, (ג) נולד לאבא ישראלי אבל האם לא כמו במצב (ב). במצב (ג) הילד אינו ישראלי, אינו בחיוב מילה, אמו אינה טמאת לידה.

בטומאת יולדת יש שתי דרשות: (א) מרבה טומאת יולדת לגיורת ושפחה (ב) מטומאת יולדת מרבה לכל מיני טמאים שמטמאים משכן

מתוכו ומקל שאינם מטמאים משכן מאחוריו (היינו מחוצה לו)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה: אֲתָנָה, סֹלֶק = סוף-ספוק (נקראים קוטרם ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מִקְדָּם פִּשְׁטָא – מוציא ממשו; מִרְכָּא = מאריך; רבוי; דִּרְגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, מַעֲשֵׂה, לא ממש; טַפְסָא = טרָאָה – שני
משמעות, רבוי ממשו; מִרְכָּא טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דִּרְגָא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שיהיה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שיהיה לפרטיה; תְּבִיר מִרְכָּא טַפְסָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְדָּם – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנתחלק, השלם החלק נדרשים; זִרְקָא סְגִיל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְ-קָטָן – 2; זִקְ-גָדוֹל – 3;
רְבִיעַ – 4; ... זִקְ-קָטָן ... זִקְ-קָטָן חֲזָי פִּסְקָא – הקש; השלישית; קִדְמָא – סדר קדמות; אֲזֵלָא = גָּרַשׁ = גִּישָׁיִם – יוצא מהענין; קִדְמָא אֲזֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קַטְנָה = תִּרְסָא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; עֲקִירָה; תְּלִישָׁא-גָדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; עֲקִירָה, פִּיר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר וְשִׁעְרָה לֹא-הָפֵךְ לְבָן וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:
ספרא תזריע פרשה ב פ"א (א) (א) (7,2) בְּהִרְתָּ לִבְנֵה אֵין לי אלא בְּהִרְתָּ לִבְנֵה, מניין לרבות את השאת תלמוד לומר למטן (7,2)
שְׂאֵת-לִבְנֵה, ומנין לרבות שאר המראות תלמוד לומר ואם-בְּהִרְתָּ. (ב) יכול כשם שהוא שלישי לכתוב כך תהא שלישי למראות
תלמוד לומר לִבְנֵה הוּא, היא ואין למעלה הימינה, וכמה תהא לבנוניתה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג. (ג) יכול לכל מראה
השלג יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר (7,2) בְּהִק הוּא, בְּהִק ... טְהוֹר הוּא ממנו ולמעלה טמא. (ד) מיכן
אמרו מראות נגעים שנים שהם ארבעה בהרת עזה כשלג, שנייה לה כסיד ההיכל, השאת (האב) כקרום ביצה שנייה לה (התולדה) כצמר
לִבָּן דברי רבי מאיר, והכמים אומרים השאת (האב) כצמר ושנייה לה (התולדה) כקרום ביצה.
ב-(7,2) התחיל בארבע מראות וב-(7,2) לכאורה עוסק בהרת, אבל ע"פ התורה והמצוה (נו) מבאר כי הוא שם הדוגמא עבור כולן.
ותפס בהרת לרבותא שהגם שהבהרת דרכה ביותר להיות עמוק ושימצא בה שער לִבָּן והוה אמינא שאם אינה עמוקה ואין בה שער לִבָּן
לא יסגיר, קמשמע לן דאעפ"כ יסגיר וכל שכן במראות הפחותות שאין מטבען לִבָּן השער ולהראות עמוק.
בפסוק (7,2) למדנו שיעורי נגע מחלט שטח מינימלי של המראה, המחיה, הביצור, שיעורי אורכי השער הלבן והלובן שלו ומיקומו הסמוך
לעור הבשר (אורך, רוחב וגובה).
פסוק (7,2) מלמד שני ענינים מרכזיים. (א) שיעורי צבע המראה הנלמדים מ-תו"כ תו' פרשה ב' פ"א; (ב) סיבות להסגרת המראה.
(א) שיעורי צבע המראה: (א) (א) שיעור תחתון לצבע הלבן
(7,2) ואם-בְּהִרְתָּ ע"פ ספרא תו' פ"ב פ"א המלה ואם מרבה שאר המראות על הבהרת והקרא לִבְנֵה הוּא מתיחס ללובן הבהרת
שהיא העזה והשאר הרויות ממנה.
ואם-בְּהִרְתָּ - תלישא-קטנה בתפקיד שיעור ללמוד מ-(7,2) בְּהִק הוּא שיעורי לובן המראות בלשון ספרא יכול לכל מראה השלג
יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר בְּהִק הוּא, בְּהִק ... טְהוֹר הוּא ממנו ולמעלה טמא. וזה קובע שיעור
תחתון שהוא מעל מראה הבוהק דהיינו לובן קרום ביצה.
(א) (ב) סדר עזות הלבן
לִבְנֵה הוּא - קדמא ואזלא, קדמא, בתפקיד של מלמד כדרשת ספרא תו' פ"ב פ"א (ב) יכול כשם שהוא (הבהרת) שלישי לכתוב
(בפסוק (7,2) שְׂאֵת אֵין-סִפְחָת או בְּהִרְתָּ) כך תהא שלישי למראות, תלמוד לומר לִבְנֵה הוּא, היא (הלבנה יותר מהאחרות) ואין
למעלה הימינה, וכמה תהא לבנוניתה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג.
ומצד טעם קדמא מקדים אותה להיות העזה בלובנה מכל המראות וכאיתא בספרא.
(ב) סיבות להסגרת המראה:
ב-(7,2) למדנו על נגע מוחלט, ב-(7,2) לִבְנֵה הוּא - קדמא ואזלא, בתפקיד מלמד מ-(7,2) ל-(7,2) ע"פ
דעת זקנים מבעלי התוספות מפרשים ב-(7,2) וְעַמְלָן, נמצא בתורת כהנים (7,2) אין ממשו עמוק) דלכך נאמר (7,2) וְעַמְלָן אֵין-
מִרְאָה מִן-הָעוֹר לגלות על קרא דלעיל (7,2) שלא תאמר דהא כתיב לעיל (7,2) עמוק מן העור (עַמְלָן מִעוֹר בְּשָׂרוֹ) או הוא טמא אבל
אם הנגע נשזה לבשר לא,
לכך נאמר (7,2) וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר דאפילו אין עמוק נשזה לבשר ונראה בעמוק שהוא כמו לִבָּן גורם טומאה וצריך
הסגר
הפסוק-(7,2) מלמד על -(7,2) שאפילו אם המראה אין ממשו עמוק בבשר אלא נשזה לבשר ורק נראה עמוק אז זה נחשב למראה נגע
(וכל שכן אם ממשו עמוק ולבן מארבע מראות הנגעים, שהוא מראה נגע) (ראה (7,2) תו"כ פ' ה פ"ט מ"ג ולא ממשו עמוק)
רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א ה"ו כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור
הבשר, לא עמוק במשישתו אלא במראית העין כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל, אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך
בשזה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף. (השגת הראב"ד מן הצמחים העולים בגוף.
א"א לא נאמר זה אלא בהרת אבל בשאת מראהו גבוה מן העור שאין שאת אלא גבוהה.)
ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר וְשִׁעְרָה לֹא-הָפֵךְ לְבָן
וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:
ע"פ הרמב"ם ל כל ארבע המראות אם הם עמוקים הם נגע. (7,2) וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר – פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן
בתפקיד של שני מצבי נגע שנראית כלא עמוקה מן-העור, (א) הלא עמוקה כמו בהרת נקיה (מצד הגוון שלהן, ו/או מצד השפעת שער
שחור, ו/או מצד השפעת אדמימות הפתוך) אבל עדיין עמוקה או שפלה מן העור (ראה רמב"ן יג,ג); (ב) נגע שמראה שיהיה מראה הנגע עמוק מעור
העור. לפי הכתוב (7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע – דרגא תביר טפחא, כל ארבע המראות כשהן במצב (א) חל עליהם אותה הלכה
והם מוסגרים. אבל רמב"ם פוסק כי השה עם שאר העור והגבוה מן העור אינו נגע ואינו מוסגר. פסיקה זאת עשויה להיתמך בתבנית
הטעמים של (7,2) שחין (7,2) מכוה וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר – מרכא תביר טפחא, קבוצת פרטים המלמדת שהמראה עשוי
להיראות באופנים שונים ביחס לעור הבשר שפל מן העור, שווה או גבוה, ולא על כולם חל אותו ענין. לפי רמב"ם רק העמוק יוסגר
אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשזה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף.
ואף שהוא מראה טמא יחשב כ-(7,2) וְהִיא כְּהָה ולכן לא יוסגר. ולענ"ד גם הרמב"ן מסכם כך.
בפירוש הרב חיים דב שעוול על הרמב"ן (מוסד הרב קוק, התש"ך) כתב כי הרמב"ן הולך בדרך הראב"ד
והראב"ד כתב כי הבהרת כאשר היא עמוקה – טמאה, כאשר שזה או גבוהה היא טהורה, ואילו שאת גבוה – נגע טמא, ושאת שפל אינו
טמא
וקשה לי להסביר זאת ע"פ תבניות הטעמים.
(7,2) וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר – שני מצבי עמוק, לבהרת ולשאת.
(7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע – דרגא תביר טפחא, בהרת עמוקה יסגיר, וכן כל מה שיראה שפל.
(7,2) שחין (7,2) מכוה וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר – מרכא תביר טפחא, בהרת שפלה יסגיר, שווה וגבוה יפטור, שאת גבוה יסגיר
שאת עמוק יפטור.
(7,2) וְעַמְלָן אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר – ר"ת מאומ"ה ס"ת ה"ן קר"ן – זוהר מהמראה
(7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע – ר"ת ו-ה-א-ה שם קשור שמים וארץ, שם הפלאות לתקן הנגע לעונג.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: אֵתָּחָ, סְלוֹק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מִדְּקָר פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מִרְכָּא = מאריך, רבוי; דְּרָגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממשע, לא ממש; טַפְסָא = טרף – שני
 משמעות, רבוי מתפשט; מִרְכָּא טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דְּרָגָא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מִרְכָּא טַפְסָא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מִקְף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגִיל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גְּדוֹל – 3;
 רִבְעֵי – 4; ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן בחצי פסוק – הִקְשָׁה; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אִולָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־שׁ – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאִולָא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָא = תְּרִסָא –
 דרוש בפסוק שער, מְחִיצָא, עִקְרָה; תְּלִישָׁא-גְּדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מְחִיצָא, עִקְרָה, פִּיר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

לה ימי טהרה?) תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) זְכָר לרבות את המת. (הקל והומר נדחה וצריכים את הכתוב ללמד שולד מת מזכה אמו בדמי טהרה, ורבי יהודה מודה להכמים)

אותה דרשה ב-תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת פסחים פרק ב דף כח טור ג ה"א (וילנה יב,א)
 כיוצא בו אמר רבי יודה (י' תו' יב,ג-ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זְכָר, מה תלמוד לומר לפי [ב] וְיִמְאָה שְׂבַעַת יָמִים [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל שומע אני כיוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה אמר רבי יודה הרי אני דין (בקל והומר) מה אם כיוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה, מטמא את אמו טומאת לידה (קל והומר ש) היוצא מת (או עובר מחוי) שהוא מטמא את אמו (טור ד ה"א) ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה (טומאת מת) אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה. (כאן באה דחיית הקל והומר) אמרו לו לרבי יודה כל דין שתחילתו אתה דין להחמיר (כמו טומאת לידה) וסופו להקל (כאן ימי טהרה) אינו דין (אי אפשר ללמוד אותו בקל והומר). הא אם טיהר החי את אמו (שמזכה לה ימי טהרה) יטהר אף המת את אמו (שריבה לה טומאת מת האם גם יזכנה בימי טהרה) (?) אם לא זכיתי מן הדין (איני יכול ללמוד זאת מקל והומר לכן אני נאלץ ללמוד שולד מת מזכה אמו בימי טהרה מהכתוב) לפיכך אמרה תורה (יב,ג) זְכָר לרבות את המת (שולד מת מזכה אמו בימי טהרה). (יב,ג) זְכָר מלה יתירה כפי' תורה תמימה הערה ד) דהיה אפשר לכתוב כי תלד. וגו')

דרשה (ב) הנלמדת מ- (י' תו' יב,ג) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה
 ספרא תזריע פרשה א (ו) אין לי אלא בני תשעה בן שמנה בן שבעה בן ששה בן חמשה מנין תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) וְיִלְדָה זְכָר כל שתלד. אי (אם לומדים מהמלה) וְיִלְדָה (או אולי משמעו) אין לי אלא הוולד (עובר בעל צורת אדם (חיתוך איברים)), מנין המפלת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה כל זרע שתלד.
 (י' תו' יב,ג) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זְכָר, כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה (זקף-קטן שתי דרשות, דרשה (א) לעיל) דרשה (ב) כל זרע שתלד. וְיִלְדָה – טפחה בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת וְיִלְדָה מלידת צורת אדם ליציאת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך.

עיינ ב- אנציקלופדיה תלמודית כרך כב, [יולדת] טור שד בנושא ולד שנימוח קודם שיצא מרחם אמו, מחלוקת ראשונים האם מטמא טומאת לידה. "ויש סוברים שאף לדעת חכמים ולד שנימוח, אמו (טור שה) טמאה טומאת לידה"¹¹⁵ (ראה להלן הסבר תורה תמימה ל- נדה כז,ב) (תוס' שם מ א ד"ה כעין ושם יח א ד"ה שליח בתל' א; רמב"ן שם מ א. ועי' חזו"א יו"ד סי' ק"י שהוכיח כן מכמ"ק.), שלמדים מהכתוב אף דבר זה¹¹⁶ (תוס' יח, א, מ, א, רמב"ן ערל"ג). אפשר שלדעה הבאה יש רמז בחשבון הגימטרי הבא:
 ... וְיִלְדָה (גי' 51) ... וְיִמְאָה (גי' 61) ושני כולל עולה (40 + 112 + 2 = 114 + 40) = נימוח (גי' 114)

(י' תו' יב,ג) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זְכָר – ע"פ דרשה (א) לעיל עד שתצא ממקום שמזרעת משמע שמתעברת בדרך כל הארץ ורק כך וְיִמְאָה שְׂבַעַת יָמִים אבל אם נתעברה בדרך אחרת לא תהא טמאת לידה. (ראה תו"ש [י] ע"פ ר"ח הגיגה טז,א, סוגיה בחגיגה יד: טו:) נושא זה הוא משולב במחלוקת הילכתית בין "איגרות משה" לפוסקים אחרים כמו "חלקת יעקב", "שבט הלוי" בענין הפרייה.

(ז) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה תלמוד לומר זְכָר (טט – טעם סלוק מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם.

(ח) יכול המפלת בריית ראש שאינו חתוכה (הח"ח: כולו שלם ואין בו חיתוך איברי הראש וצורת הראש) בריית הגוף שאינו חתוך (שאינו חתוך איברים), ושיש לו שני גבין ושני שדראות הואיל ויש בהם מצורת האדם היא טמאה (?) ת"ל (י' תו' יב,ג) וְיִמְאָה שְׂבַעַת יָמִים ... [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (התוה"מ ע"פ נדה כד גורס לבריית שמונה), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה,

(סיכום למשנות ד – תחילת ח) (י' תו' יב,ג) מלת זְכָר מרבה מת לטומאת לידה. מלת זְכָר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. בלי מלת "זכר" ובגלל [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל היינו לומדים רק על חי. לכן מלת זְכָר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. האם רק זמן הריון מלא מטמא טומאת לידה? וְיִלְדָה זְכָר כל שתלד. מרבה לידה בטווח הזמן 9 – 5 חדשי הריון, מניין שגם סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך (טט – הכתוב) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה (מרבה) כל זרע שתלד.

וב-תורה תמימה ויקרא יב,ב הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה - הפילה שליח טמאה לידה, דאמר קרא אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה:²
 תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק הסמוך מי שאינו ראוי לבריית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון תִזְרִיעַ מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב כי תלד. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמשלשן תִזְרִיעַ דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה תרתי ש"מ (שמע מינה), יעו"ש:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מרצח, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפטר; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ב – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.6 ויקרא תזריע יבא, (התשע"ו)

ויקרא תזריע יבא, – ד: [א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה זָכָר וְטַמְאָה שְׁבַעַת יָמִים כִּימֵי נִדְתָּ דְיִתְהָה תְטַמְא:

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עַרְלָתוֹ:

ספרא תזריע פרשה א (ז) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה תלמוד לומר זכר (טט – טעם אתנח מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם.

(ח) יכול המפלת בריית ראש שאינו חתוכה (הח"ח: כולו שלם ואין בו חיתוך איברי הראש וצורת הראש) בריית הגוף שאינו חתוך (שאינו בו חיתוך איברים), ושיש לו שני גבין ושני שדראות הואיל ויש בהם מצורת האדם היא טמאה (?) ת"ל (י"ת יב,ב) וְטַמְאָה שְׁבַעַת יָמִים ... [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (התורה"מ ע"פ נדה כד גורס לבריית שמונה), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה,

(סיוכום למשנות ד – תחילת ח) (י"ת יב,ב) מלת זכר מרבה מת לטומאת לידה. מלת זכר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. בלי מלת "זכר" ובגלל [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל היינו לומדים רק על חי. לכן מלת זכר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. האם רק זמן הריון מלא מטמא טומאת לידה? וַיִּלְכְּדָה זָכָר כל שתלד. מרבה לידה בטווח הזמן 9 – 5 חדשי הריון, מניין שגם סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך (טט – הכתוב) בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה (מרבה) כל זרע שתלד. נזכיר שוב את שתי הדרשות הנלמדות מ-(י"ת יב,ב) בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה זָכָר, בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה – זקף-קטן שתי דרשות, דרשה (א) אפשר תזריע וַיִּלְכְּדָה עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה זָכָר, מצב ביניים, מתאים לדרשת רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן (אם הוא בכור). דרשה (ב) (י"ת יב,ב) בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה זָכָר, בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה זָכָר, דרשה (ב) כל זרע שתלד. וַיִּלְכְּדָה – טפחא בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת וַיִּלְכְּדָה מלידת צורת אדם ליציאת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך.

וב-תורה תמימה ויקרא יבב, הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה – הפילה שיליא טמאה לידה, דאמר קרא אֲשֶׁה בְּיַדְיָיִךְ וַיִּלְכְּדָה, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה:²
תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק הסמוך מי שאינו ראוי לבריית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון תזריע מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב כי תלד. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמשלשון תזריע דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה תרתי ש"מ (שמע מינה), יעו"ש:

ספרא תזריע פרשה א (ז) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה, ת"ל (י"ת יב,ב) זָכָר (טט – טעם אתנח מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם. אולי תרבה צורות הנמנות בתחילת משנה (ח), בא הכתוב [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (של יהודי שמקבל עול מלכות שמים ועול מצוות), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה, יהודי שמקבל עול מלכות שמים ועול מצוות מרומז בטעמי (י"ת יב,ב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי – (סלוק) טפחא אתנח, כתבנית טעמי שמע ישראל, שהיא קבלת עול מלכות שמים, משעה ש-ימּוֹל בְּשָׂר עַרְלָתוֹ: מי שהתרקם לצורת אדם וראוי לבריית נשמה עבורו גורם לטומאת לידה. טומאת לידה וערלה באו לעולם בגלל חטא אדם הראשון. אז מי שלא התרקם לצורת אדם לא גורם לטומאת לידה, ואינו צריך תיקון ערלה ע"י ברית מילה.

(המשך מ"ח) וְטַמְאָהּ, היא טמאה ואין הוולד טמא, הלא דין הוא (נסיון ללמוד בקל וחומר) ומה אם שהולד גרם לה טומאה הרי היא טמאה הוולד שגרם לטומאה אינו דין שיהא טמא(?), שעיר המשתלח יוכיח שגרם לטומאה (של האיש העתי המשלה אותו) והרי הוא (השעיר עצמו) טהור, לא אם אמרת בשעיר המשתלח שאין לו טומאה (מחיים), תאמר בולד שיש לו טומאה (אפילו ביום לידתו כגון מצורע, זב, טמא מת) הואיל ויש לו טומאה יהא טמא (כאשר נולד בלי טומאה) (?) ת"ל היא (הח"ח: דיוק מן המלה וְטַמְאָהּ, גי' התורה"מ במקום מלת "היא" ת"ל וְטַמְאָהּ) היא טמאה ואין הולד טמא.

וְטַמְאָהּ היא טמאה ואין הולד טמא – אפשר כי טעם פשטא בתפקיד "אחד" מורה על טומאה החלה עליה בלבד, ואין הולד טמא.

(ט) (י"ת יב,ב) וַיִּלְכְּדָה ... וְטַמְאָהּ שְׁבַעַת יָמִים שתספור שבעה לוולד האחרון (כאשר ילדה יותר מולד אחד), הלא דין הוא (נסיון ללמוד במה מצינו) מיטמאה במת (כלשהו) ומיטמאה בולד מה מצינו כשהיא מיטמאה במת אינה סופרת שבעה אלא לטומאה האחרונה (אם נגעה ביותר ממת אחד) אף כשהיא מיטמאה בולד לא תספור אלא לולד האחרון. (י) או כלך לדרך זו מיטמאה בדמים (של נידה) ומיטמאה בולד מה מצינו כשהיא מיטמאה בדמים אינה סופרת שבעה אלא לטומאה הראשונה (משעה ראשונה של ראיית דם נידה בפעם הזאת) אף כשהיא מיטמאה בולד לא תספור שבעה אלא לולד הראשון (מסתפק ממי ללמוד). (יא) נראה למי דומה (טומאת היולדת, למת או לנדה) דנים טומאה שהיא ממקום אחר (הולד ביחס לדם נדה הוא כעין מגורם אחר) מטומאה שהיא ממקום אחר (כטומאת המת) ואל יוכיחו דמים שהם מגופה (טומאת נדה), או כלך לדרך זו דנים טומאה שהיא ממנה (טומאת היולדת) מטומאה שהיא ממנה (טומאת נדה), ואל תוכיח טומאת המת שאין ממנה (בשאר בספק), תלמוד לומר (י"ת יב,ב) וַיִּלְכְּדָה ... וְטַמְאָהּ שְׁבַעַת יָמִים שתספור שבעה לולד האחרון (ע"פ הח"ח: ו"ו במלת וַיִּלְכְּדָה היא ו"ו ההיפוך ומלמדת על לידות עתידיות) (טט – וַיִּלְכְּדָה טעם טפחא ללא מרכא, בתפקיד שנוי משמעות ורבו, היינו הפשט עוסק בלידת יחיד בלבד והדרשה מלמדת על לידת שני וכו').

התורה"מ [ו] תזריע וַיִּלְכְּדָה. דע שהעתיד יבא על שני פנים אם יש מקום לוא"ו. המין הא' הוא העבר המהופך לעתיד ע"י הווי שבראשו כמו וְטַמְאָהּ שְׁבַעַת יָמִים. המין הב' עתיד גמור עם ווי המחברת. כמו ואעשך לגוי גדול ואברכך. ויש הבדל ביניהם שהעתיד

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תמצית ההשערות: אתנן = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשוט – מוציא מפשוט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני
משמות, רבוי מתפשוט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

עם ויו המהפכת הוא העבר הנמצא בזמן עתיד (אבל באמת עבר ונשלם). רצוני שאז ידבר על הפעולה העתידה כאילו נשלמה בזמן
העתיד. אבל העתיד עם ויו החיבור ידבר על הפעולה העתידה לפי שיפעול אותה לא לפי שכבר נגמרה. ... אם היה כתוב תזריע ותלד
זכר בעתיד ... מורה על התחלת הפעולה בזמן העתיד כשתתחיל ללדת. וממה שאמר וְיִלְדָהּ שהיא שכבר גמרה הלידה שהיא לידת
הולד האחרון מאז תספור ז' ימים.

התורה"מ [ו] (ואמר שמן הדין יש להסתפק בזה כי בצד א' יש לדמותה לטומאת מת שסופר ז' ימים מן הטומאה האחרונה, ובצד אחר יש
לדמותה לטומאת נדה שסופרת ז' נקיים מפעם הראשון שראתה דם, והיא דומה לטומאת מת שבשניהם מקבלים הטומאה מדבר חוצה
להם מן המת או מן הולד. וי"ל שדומה לטומאת נדה במה שבשניהם הטומאה יוצאת מגוף האשה. ולכן צריך קרא):

(יב) שְׁבַעַת יָמִים יכול בין סמוכים בין מפוזרים תלמוד לומר כימי נדתה (הכתוב המדויק – **(ו' תו' יב,ב)** **פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** שמקיש) מה ימי
נדתה סמוכים (רצף של שבעה ימים בין ראתה בכל יום בין אם לא ראתה) אף ימי לידתה סמוכים **(התורה"מ**: מקיש לענין הימים. והלא (כנדה)
הימים מבוזרים שהם שבעה, (והשהו היולדת לנדה לכן) ועל כרחך שמקיש (את שבעת ימים של היולדת) לענין שהיו סמוכים, טט – רצף של שבעה ימים).

(יג) כימי נדתה (טט) – **(ו' תו' יב,ב)** **פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** (היקיש ימי נדתה לימי לידתה) (טט) – לשון הכתוב **וְנִמְאָה שְׁבַעַת יָמִים פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה**
תְּטַמָּא מקיש ימי לידתה לימי נדתה, (טט) – בנדה יש שתי הלכות) (א) מה ימי נדתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב)
ואין ספירת שבעה עולה מהם (לא שייך לספור שבעה נקיים של זיבה בימי נדה. (סגנון לשוני זה בא כדי לאפשר לימוד מימי נדה לימי לידה. ההלכה
היא שאם היתה זבה 3 ימים או יותר, אז בסיום ראית הדם תספור שבעה נקיים. הדם הבא שתראה יחשב דם נדה.)
(טט) – מההשוואה דורש שתי הלכות) (א) אף ימי לידתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב) ואין ספירת שבעה מהם (טט)
– אם הייתה זבה לפני הלידה היה עליה לספור שבעה נקיים אחרי שפסקה הזיבה. אם הלידה הייתה יבשה אין שבעה הימים הנקיים שאחרי הלידה עולים
לה כשבעה נקיים שאחרי זיבה, ובסיומם עליה לספור שבעה ימים נקיים שאחרי זיבה ורק אז טובלת וטהורה. **(יד) (ו' תו' יב,ב)** **דְּוִתָּה תְּטַמָּא** לרבות
בוועלה, **דְּוִתָּה תְּטַמָּא** לרבות כל הלילות, **דְּוִתָּה תְּטַמָּא** לרבות את היולדת בזוב שלא תהא טהורה, עד שתשב שבעה נקיים.

שְׁבַעַת יָמִים – מונח זקף-קטן, שתי הלכות נלמדות מההיקש **פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** היינו היקש של ימי הלידה מימי הנדה. (א) אף ימי
לידתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב) ואין ספירת שבעה מהם (טט) – שבעה ימי הלידה הם רק ללידה ואף אם
היו נקיים אינם משמשים למטרת שבעה ימי נקיות אחרי זיבה.)
פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה – תביר מרכא טפא, **פִּימֵי** – תביר, מרמז למעט זיבה מימי טומאת לידה – מה ימי נדתה אינן ראויים לזיבה ואין
ספירת שבעה עולה מהם אף ימי לידתה אינן ראויים לזיבה ואין ספירת שבעה מהם.
דְּוִתָּה – טפא, טפא כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **תְּטַמָּא**, שע"פ התורה"מ היא מלה יתירה
ואז **נֶגַת דְּוִתָּה** – מרכא טפא, יתור לרבות הנאמר ב-**(יד) (ו' תו' יב,ב)** **דְּוִתָּה תְּטַמָּא** לרבות בוועלה, **דְּוִתָּה תְּטַמָּא** לרבות כל הלילות,
תְּטַמָּא – סלוק, מגביל את הטהרה אחרי שבעה ימים שלא תחול אם ילדה בזוב עד שתשב שבעה נקיים על הזיבה, כנדרש **דְּוִתָּה**
תְּטַמָּא לרבות את היולדת בזוב שלא תהא טהורה, עד שתשב שבעה נקיים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה: אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא מפשט; מראק = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרקה – שני
משמעות, רבוי ממש; מראק טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מראק תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מראק טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חבצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות ד'ר' ששמעאל; תלישא-קטנה = תראא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה; פור – דרוש מהפסוק ריעון לנושא אחר בהלכה.

1.7 ויקרא תזריע יב,א (התשע"ז)

ויקרא תזריע יב,ג: ובינכם השמיני ימול בשר ערלתו: אברהם איבנו נצטווה על המילה, מדוע התורה כתבה מצוות מילה כאן? תשובה לכך נותן [אדמו"ר ממ"ש דבר מלכות תז"מ התשע"ז, ע' לד, ליקוטי שיחות כרך ל. ע' 53] כתב ה-[רמב"ם ספר היד, במנין המצוות] למול את הבן שנאמר (וי' תז' יב,ג) **ובינכם השמיני ימול בשר ערלתו:** כתב ה-[רמב"ם ספר המצוות, מצוה רטו] היא שצונו למול את הבן, והוא אומר ית' לאברהם (בר' לך יז, יג) **המול לכם פלג זכר:** ... אין אנו מלים מפני שאברהם איבנו עליו-השלום מל עצמו ואנשי ביתו אלא מפני שהקב"ה צוה אותנו ע"י משה רבינו (טט: בוי' תז) שנמול כמו שמל אברהם איבנו ע"ה. ... טעם השנוי בין ספר המצוות לספר הי"ד: "ספר הי"ד" הוא ספר הלכה, ולכן מביא מקור החיוב דהמצוה שהוא בפרשת תזריע (לאחרי מתן תורה), ספר המצוות שענינו הוא פרוש המצוות (תכנן והלכותיהן), מביא הכתובים המבארים מהותה וגדרה של המצוה, הכתובים אצל אברהם איבנו. קושי מסוים עולה מתשובת האדמו"ר לגבי מהות ספר הי"ד" כי הרי נמנות בו המצוות לפרטי פרטים.

[ספרא תזריע פרשה א פרק א] (טט: הלכות זמן ברית מילה)

(א) בשמיני (טט: וי' תז' יב,ג) ובינכם השמיני: יכול בין יום ובין לילה תלמוד לומר **בינכם**, ביום ולא בלילה (טט – דרשה ראשונה במלה זאת) אין לי אלא הנימול לשמונה שיהא ביום מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר (טט: כמו [משנה שבת פ"ט, מ"ה] בגלל לידה בין השמשות), ושאר כל הנימולים (הח"ח: החוליים) לא יהו אלא ביום תלמוד לומר **ובינכם** (טט: דרשה שניה במלה זאת). (טט: א) ו"ו החיבור ללמד על ימים נוספים (ב) – **ובינכם השמיני** – (סלוק) טפחא אתנח, כטעמי "שמע ישראל" כאשר ימול תכנס בו נשמה המקבלת עול מלכות שמים (ב) אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא צריך לאומרו (טט: שמלה **ובינכם** נחוצה לעריכת ברית מילה ביום השמיני ללידת זכר ולא לדרשות במ"א) (לא גרי' אך שומעני) אילו אמר, וטמאה שבעת ימים ביום שמיני ימול, (גי' הח"ח: וטמאה שבעת ימים ובשמיני ימול, אז הייתי אומר שזה שבע ושמונה) יכול שבעה ושמונה הרי חמשה עשר תלמוד לומר **ובינכם** (טט: התלמיד טוען כי מלה זאת עוצרת שלא נפליג עד יום 15 לברית מלה), אמר לו רבי עקיבא צללתה במים אדירים והעלית חרס בידך (טט: יש מקור מפורש לעריכת ברית מילה), והלא כבר נאמר (בר' לך יז, יג) **וּבְיָמֵי יָמִים יְמוּל לְכֶם פְּלִיזָר לְדַרְתִּיכֶם**. (טט: פסוק מפורש למילה ביום השמיני, לכן מלת **ובינכם** יתירה ובסיס לשתי הדרשות שב-מ"א) (ג) **ובינכם** מלמד שכל היום כשר למילה אלא שהזויזים מקדימים למצות שנאמר (בר' וידא כג,ג) **וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם בְּפִקְרֵי יִצְחָק בְּאֵת-חֲמֹרֹו, ב-שְׁמִינִי יְמוּל אפילו בשבת, ומה אני מקיים (שמ' תשא לא,יד) מְחַלְלֵי מוֹת יוֹמָת בְּשֶׂאֵר כָּל הַמְּלָאכֹת חוּץ מִן הַמִּילָה או מקיים אני מְחַלְלֵי מוֹת יוֹמָת אף במילה ומה אני מקיים ב-שְׁמִינִי יְמוּל חוּץ מִן הַשַּׁבָּת תלמוד לומר **ובינכם**, אפילו בשבת (טט – דרשה שלישית במלה זאת).** מוצע לומר כי טעם טפחא של **ובינכם** מרבה דרשות הנ"ל ראה להלן.

[תורה שלמה=תו"ש כט] [משנה שבת פ"ט, מ"א] בבלי שבת קל,א, קלא,ב, קלב,א] רבי אליעזר סבר מילה וכל צרכיה דוחין שבת, ופ"רש"י מילה דוחה שבת הלכה למשה מסיני, אייתר ליה **בינכם** (יתור לרבות) למכשיריה. רבי עקיבא קבע כלל מה שאפשר לעשות מערב שבת אינו דוחה שבת.

בהסבר לפי רבי אליעזר מלת **ובינכם** יתירה ומרבה שכל צרכי מילה דוחין שבת. ואין שימוש לטעם טפחא. בהסבר לפי רבי עקיבא אין רבוי על המילה עצמה ולכן אין שימוש לטעם טפחא. אבל יש שימוש לטעם אתנח במלת **השמיני** – בתפקיד הגבלה שעבור מילה רק למה שאי אפשר לעשות מערב שבת דוחה שבת.

[תו"ש לג] ובינכם השמיני ימול, מתני': אין קוראין את המגילה ולא מלין וכו', עד שתנן החמה (רש"י: שיצא מספק לילה), וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר (רש"י: דמעלות השחר ימא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאי בו צריכין להמתין עד הנץ החמה). **גמ':** ולא מלין וכו', דכתיב **ובינכם השמיני ימול (מגילה כ,א)**

השמיני – בתפקיד הגבלה מרבנן לכתחילה להמתין לביצוע מילה להנץ החמה, כפ"רש"י דמעלות השחר ימא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאי בו צריכין להמתין עד הנץ החמה

[תו"ש לו] ובינכם השמיני ימול, ילמדנו רבנו, מהו שיהא מותר לאדם לרפאות מכתו בשבת, כך שנו רבותינו כל ספק נפשות דוחה את השבת, מילה ורפואתה דוחה את השבת, אמר רבי יוסי ראה כמה חביבה מצות מילה שהיא דוחה את השבת דכתיב **ובינכם השמיני ימול** אפילו בשבת, ומילה סכנת נפש היא לפיכך הותר לרפאותה בשבת. **(תנחומא פרשת לך לך פי' טז)**

(וי' תז' יב,ג) ובינכם השמיני ימול בשר ערלתו:

ובינכם השמיני – פשט המשמעות מספר סידורי.

ובינכם השמיני – (א) (וי' תז' יב,ג) **ובינכם** – טפחא, ע"פ (משנה א) שנוי – הרחבת משמעות מלת **בינכם** מיום שמיני בלבד למילה שלא בזמנה (בגלל לידה בזמן של ספק יום, בגלל חולי של התינוק, בגלל אונסים מכל סוג שהוא, בגלל אי ידיעה, בגלל זדון) תהיה ביום. כתמיכה לפירוש הח"ח שזה ע"פ תוספת אות ו"ו החיבור. ועוד דרשה ע"פ (משנה ג) אפילו בשבת, ועוד דרשה ע"פ **תנחומא** לרפואה שאחרי המילה בשבת.

ובינכם השמיני – (ב) טפחא פותחת טפח להתאפיין מהמלה **השמיני** שאחריה; ללמד שבקיום ברית מילה שלא בזמנה יש בחינה מסוימת של שמיני, כאילו בזמנה שהרי חשב לעשות מצווה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשה. הדרשה הנ"ל מרומזת ב-**(בר' לך יז, יג) וּבְיָמֵי יָמִים** – מונח רביע, בתפקיד של לפחות ארבעה ימים שאליהם נדחה ברית מלה של ולד בריא בגלל ספק היום לנוול בין השמשות (והם יום 9, 10, 11, 12 מעת הלידה) ועוד ימים אחרים מסיבות אחרות לקיום **ימול לכם פלג זכר לדרכתכם**.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ד) (וי' תז' יב,ג) ימול בשר ערלתו אף על פי שיש שם בהרת. הא מה אני מקיים **(דב' תצא כד,ח) השמר בנגע-הצרעת** חוץ מן (ברית) המילה, או מקיים אני **השמר בנגע-הצרעת** אף במילה, ומה אני מקיים **(וי' תז' יב,ג) ימול בשר ערלתו** בזמן שאין שם בהרת, תלמוד לומר **בשר**, אף על פי שיש שם בהרת.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת ש) היתה בראש הערלה, ימול. טט: התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת. נאמר ב-**(דב' תצא כד,ח) השמר בנגע-הצרעת**. תפקיד טעם מקף של **בנגע-הצרעת** – מקף כרב-מצב (א) נגע טמא בערלה (ב) נגע טמא בכל מקום אחר. ורמז בטעם מלת **הצרעת** – תביר, אותיות ברית, למעט איסור קיצוץ נגע בערלה בשעת ברית מילה. זה הסבר קצר מתוך הסבר מפורט על **(דב' תצא כד,ח) השמר בנגע-הצרעת** הנמצא בנספח השמר בנגע הצרעת – השלמת נגעים דברים כי-תצא כד, ח (אחרי וי' תז' פרק יג)) מצב (א) נגע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה, מתואם עם **תו"כ** לפסוק **(יב,ג) תל בשר** אע"פ שיש שם בהרת. **בשר ערלתו** – המלה מרבה למילה בשר ערלה עם בהרת.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטול"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: אֲתָנָח = סֹלֶק = סוּף-סֹלֶק (נקראים קיסרים ותפקידם) – לְהַגְבִּיל; מוֹנָה – רְבוּי; מוֹדֵק פִּשְׁטָא – מוֹצִיא מִפְּשֻׁט; מֵרָקָא = מֵרָבּוּי; דְרָקָא – מְצַרְף; תְּבִיר – מְחַלֵּק, מְעַט, לֹא מְמַשׁ; טַפְקָא = טַרְקָא – שְׂנוּי
 מִשְׁמְעוּת, רְבוּי מִפְּשֻׁט; מֵרָקָא טַפְקָא – קָב"ש עֲשִׂינָה לְגוּל, יְתוּר לְרִבּוּת, מְכַל מְקוּם; דְרָקָא תְּבִיר טַפְקָא – קְבוּצָה עִם הַלְכָה שׁוֹה לְפִרְשֵׁיהּ; מֵרָקָא תְּבִיר טַפְקָא – קְבוּצָה מֵרָקָא טַפְקָא – קְבוּצָה שֶׁהַלְכָה
 חֵלֶה רַק עַל חֵלֶק מִפְּרִשְׁתִּי; מִקָּף-רַב-מִצַּב שֶׁל הַמְטוּעַם, בְּד"כ מִצַּב אֶחָד נִדְרָשׁ; פִּסְק 1 – סְדוּר שֶׁנְחַלֵּק, הַשְׁלֵם וְהַחֲלֵק נִדְרָשִׁים; זִרְקָא סְגוּל – מוֹסִיף מֵהַעֲנִין עַל הַעֲנִין אוֹ גוֹרֵעַ מִמֶּנּוּ; פִּשְׁטָא – פִּשְׁטוּת, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גָּדוֹל – 3;
 רְבִיעַ – 4; ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן כְּחֵצֵי פִסְקוֹ – הִקְשָׁה; הַשְׁלִישִׁי: (קִדְשָׁא – סְדוּר קְדוּמוֹת; אֹלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־שׁ; יוֹצֵא מֵהַעֲנִין; קִדְשָׁא וְאֹלָא – מְלֻמָּד) דְרוּשׁ בְּפִסְקוֹ כְּבִיעוֹן חֵלֶק מִ"ג מִדּוֹת דֵּר' יִשְׁמַעְיָל; תְּלִישָׁא-קָטָנָה = תְּרִסָּא –
 דְרוּשׁ בְּפִסְקוֹ שְׂנוּי, מְחִיצָה, עִקְרוּהּ; תְּלִישָׁא-גָּדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דְרוּשׁ בְּפִסְקוֹ וּלְפָנָיו שְׂנוּי, מְחִיצָה, עִקְרוּהּ; פִּרְ – דְרוּשׁ מֵהַפְּסוּק רַעֲיוֹן לְנוֹשָׂא אַחֵר בְּהַלְכָה.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ה) (י"ת תז"ב, ג) עֲרַלְתּוּ ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק (הח"ח: ספק בן 7 חדשים ספק בן שמונה

חדשים לעיבור) דוחה את השבת, עֲרַלְתּוּ ערלתו וודאי דוחה את השבת, ואין אנדרוגינוס דוחה את השבת, רבי יהודה אומר אנדרוגינוס דוחה עליו את השבת, וחייבים עליו כרת (טט) – אם לא מלו אותו), עֲרַלְתּוּ (של מי שנולד) וודאי (בשבת) דוחה את השבת ואין נולד בין השמשות דוחה את השבת, עֲרַלְתּוּ (שיש לו ערלה) ודאי דוחה את השבת ואין שנולד מהול דוחה את השבת, שבת שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

[ספרא תזריע פרשה א פרק א (ו)] אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול שהוא צריך להטיף ממנו דם ברית (ועושים זאת ביום חול) מפני שהיא ערלה כבושה על מה נחלקו על גר שנתגייר מהול שבת שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

[ביאור הגר"א יורה דעה סימן רסג ס"ק ו] נדרש בירושלמי (שבת פ"ט, ט"ב) ובב"ר פ' מ"ו (בר"ל ז"ג) הַמּוּלוּ הַמּוּלוּ! מְלוּל להביא את שנולד כשהוא מהול להטפת דם ברית.

טט: לולא הדרשה בירושלמי אפשר היה להציע יְמוּל – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת יְמוּל להטפת דם של הנולד מהול ושל הגר שנתגייר מהול. אבל בגלל דרשת הירושלמי מוצע לומר כי יְמוּל – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת יְמוּל להטפת דם לגר שנתגייר מהול שאין לו מקור אחר (שזה מה שבת שמאי אמרו).

- עֲרַלְתּוּ** ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק דוחה את השבת
בְּשָׂר עֲרַלְתּוּ - מרכא סלוק רבוי מגבלות למילת ודאי בלבד בשבת, הולך ומונה מגבלות אחדות
 (א) ספק בן 7 חדשים ספק בן 8 חדשים
 (ב) אנדרוגינוס הוא ספק זכר, רמב"ם הל' מילה פ"א, ה"ו פסק נימול בשמיני, ובהלכה י"א פסק שאין דוחה את השבת ונימול ביום א שהוא תשיעי שלהם!
 (ג) נולד בין השמשות של ערב שבת (ספק ששי ספק שבת)
 (ד) ספק יש לו ערלה ספק אין לו ערלה

ויקרא תזריע יבד, ה:

[ד] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמְנֵי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה:
[ה] וְאִם-נִקְבְּהָ תֵלֵד וְטִמְאָה שְׂבָעִים כְּנִדְתָּהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשֵּׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה:

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ז) (י"ת תז"ב, ג) וְשִׁלְשִׁים יוֹם יכול בין סמוכים בין מפורזים תלמוד לומר יום, מה יום (טט) – פשטא, בתפקיד אחד, מאהד לתקופה אחת) כולו אחד אף שִׁלְשִׁים כולו אחד, יכול שִׁלְשִׁים סמוכים ושלשה בין סמוכים בין מפורזים תלמוד לומר (י"ת תז"ב, ג) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים, מה שלשים סמוכים אף שִׁלְשֵׁת סמוכים (ע"פ התורה"מ יום – ימים מקיש מזה לזה לסמיכות ודצירוף לרצף), (י"ת תז"ב, ג) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים מה ת"ל, שיכול נקבה, שימי טומאתה מרובים ימי טהרה מרובים (טט) – ולד נקבה שטומאתה חמורה (14 יום) מטומאת ולד זכר (7 ימים) ונתן לה ימי טהרה מרובים (66 יום), זכר שימי טומאתו מעוטים (7 ימים, ובוהו הוא קל מהנקבה) אינו דין שימי טהרתו (היו) מרובים (66 יום כמו הנקבה), תלמוד לומר (י"ת תז"ב, ג) וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים (ע"פ התורה"מ – שלשת ימים) מורה שהמספר כבר ידוע, שנודע במקומו או במקום אחר. ופה כתוב שלשת ימים בסמיכות, להראות שמספר זה של ימי טהרה דוכר כבר נודע במקום אחר ע"י מספר ימי טהרה של נקבה, כמו שכתוב לקמן (פ"ב, ה"ב) ואפשר היה לקרוא מלת שְׂבָעִים – שְׂבָעִים, והכתוב רצה ללמד שימי הטומאה והטהרה בזכר הם מחצית מבנקבה. וכן ששת ימים של נקבה מורה שהמספר כבר ידוע ורצה ללמד שימי הטומאה והטהרה בנקבה הם כפליים מבזכר), (טט) – מקדמה לדרשה הבאה, ת"כ דורש מלת "תשב" שהיא אחרי הלידה לזמן שלפני הלידה) תֵּשֵׁב (הח"ח: דמלת תשב יתירא) (טט) – תֵּשֵׁב – טפחא כשנוי – רבוי התיחסות גם ללפני לידה) להביא את המקשה (הח"ח: דמים הבאים מפני חבלי לידה ונמשך ג' ימים) בתוך אחד עשר יום (הח"ח: שבין נדה לנדה) שתהא טהורה מן הזיבה יכול תהא טהורה מן הנדה (הח"ח: אפילו קשתה בימי נידה) תלמוד לומר (י"ת תז"ב, ג) דְּוִתָּהּ הַטָּמְאָה (הח"ח: דמלת דותה יתירא ... ואמר דותה שכל מה שתהא דוה בימי נדה הכל טמא משום נדות) (טט) – נִגְתָּ דְּוִתָּהּ - מרכא טפחא כיתור לרבות כפ' הח"ח: דמלת דותה יתירא). (טט) – ת"כ חוזר לזמן שאחר לידה) בְּדַמְנֵי טְהָרָה אף על פי שהיא רואה (הח"ח: דמים).

לימודים נוספים מתבניות טעמי המקרא

[ד] וְשִׁלְשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים – (סלוק) מרכא פשטא מונח זקף-קטן
[ה] וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשֵּׁת יָמִים – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקף-קטן
יָמִים – זקף-קטן בתפקיד של שני לימודים: (א) נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד, (ב) לקביעת וסת נידות מחדש רק אחרי ארבעים לזכר ושמונים לנקבה

מקור ברמב"ם לענין החומרות בלידת ספק במין הולד וגם לענין קביעת וסת נידות מחדש.
רמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"י ה"כ כל מקום שנאמר (בחו"ל) תשב לזכר ולנקבה (בגלל ספק) כיצד דינה תהיה אסורה לבעלה י"ד יום כיולדת נקבה שבעה הראשונים ודאי, והשבעה האחרונים ספק, ואין נותנין לה ימי טוהר אלא עד ארבעים יום כיולדת זכר ואם ראתה דם אחר הארבעים עד שמונים אינו דם טוהר אלא ספק דם נדה או ספק דם זיבות אם בא מימי הזיבה כמו שביארנו, וכן אם ראתה דם יום אחד ושמונים בלבד הרי זו ספק נדה ותשב שבעת ימי הנדה (החל מיום 81) שמה נקבה ילדה שאין לה וסת נדות עד אחר מלאות כמו שביארנו.

נתינת כל החומרות על היולדת במצב ספק במין הולד:

משנה ביכורים פ"ד, מ"ד (אנדרוגינוס) ... ויושבת עליו דם טמא ודם טהור כאנשים וכנשים ...
בבלי נדה כט, א מתני'! המפלת ואין ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו - תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

(י"ת תז"ב, ג) ... וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשֵּׁת יָמִים – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקף-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה תֵּשֵׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה: תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולאחריו. או אלפני לפניו ולפניו ולאחריו.
 באלפני לפניו נמצא המשך ההלכות מלידת זכר (י"ת תז"ב, ג) ... בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מופך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפאא – טרקהא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור רבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ב – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

באה לידת הנקבה על לידת הזכר ומלמדת למצב של ספק זכר או נקבה, לתת על היולדת כל החומרות בגלל הספק במין הולד: טומאת לידה ארבעה עשר יום כיוולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כיוולדת זכר, ותמתין לבוא למקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלידת נקבה.

קביעת וסת חדשה אחרי ימי מלאת:

(י' תו' יב, ד) וְשָׁלֹשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים – (סלוק) מרכא פשטא מונח זקף-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן וְאָל-**
הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מְלֵאת יָמֵי טְהָרָה:

תבנית טעמים העשויה ללמד אלפני לפניו ולפניו ולאחרייו. או אלפני לפניו לפניו ולפניו ולאחרייו.

באלפני לפניו נמצא כתוב המזכיר מצב נדה **(י' תו' יב, ב) דָּבָר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תֵדָע וְהָלַח זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּיוֹתָה הַטָּמְאָה:** אפשר שרוצה ללמד שאחר המלאת של 40 יום (= 7 + 33) לילדת זכר, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת זכר.

אפשר שגם תבנית הטעמים של **[ה] וְשָׁשִׁים יוֹם וְשִׁשָּׁת יָמִים** – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקף-קטן והוא תיאור ואחריו פעולה **תִּשָּׁב עַל-דְּמֵי טְהָרָה,** מתקשרת במידת אלפני לפניו (רחוק יותר מפסוק יב, ד), אל **(י' תו' יב, ב) וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּיוֹתָה הַטָּמְאָה:** ומלמדת שאחר המלאת של 80 יום (= 14 + 66) ללידת נקבה, ראיית הדם הראשונה תחשב נדה והאשה תקבע וסת חדשה אחר לידת נקבה.

ויקרא תזריע יב, ד:

וְשָׁלֹשִׁים יוֹם וְשִׁלְשַׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן וְאָל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא עַד-מְלֵאת יָמֵי טְהָרָה:
[ספרא תזריע פרשה א פרק א] (ח) (י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן יָכוֹל (לא תנע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר וְאָל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא

תָּבֵא מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבו) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני), אי מה מקדש הנכנס לו בטומאה ענוש כרת אף קודש (תו"כ מנסה למעט את התרומה ולהשאיר רק איסור קרבן ליולדת) האוכלו בטומאה ענוש כרת, (אם) יצתה (מיעטתה) תרומה תלמוד לומר **בְּכָל-קָדֵשׁ** (מקף רב-מצב של קודש) לרבות תרומה (שעל אכילתה מיתה בידי שמים), אי מה קודש משמע נגיעה אף מקדש משמע נגיעה ומנין שלא בנגיעה תלמוד לומר **וְאָל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֵא** (זקף-קטן, אפשר שני אופני כניסה, א) על הארץ (ב) באויר, כגון בא בתוך ארון שאינו נוגע ברצפה ובכתלים), **עַד-מְלֵאת יָמֵי טְהָרָה** לרבות יולדת נקבה **הח"ח:** דמלת **טְהָרָה** יתירא הוא דהול"ל עד מלאת ימים אלא לרבות יולדת נקבה שהיא כמו כן מוזהרת על ביאת מקדש ואכילת קדשים כיוולדת זכר אף שלא נזכר בה).

במדבר חקת יט, ג: **כִּי-הִנֵּנִי עֹמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יִחַסְטָא אֶת-מִשְׁכָּנִי הִ' טָמֵא וְנִכְרְתָה הַגִּפְשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי לִי נִדָּה לֹא-יִנְרַק עֲלָיו טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ כּוּ:**

במדבר חקת ה, ג: **מִזְבֵּחַ עֲדֵי-נִקְבָה תִשְׁלַח וְאֶל-מִחֻזְּךָ לִמְחֻזְּךָ תִשְׁלַח וְלֹא יִטְמָאוּ אֶת-מִחֻזֵּיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכְכֶם:**

(ד) וַיַּעֲשׂוּ-כֵן בְּגִי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתָם אֶל-מִחֻזְּךָ לִמְחֻזְּךָ כַּאֲשֶׁר דָּבָר ה' אֱלֹהֵי-מִשְׁחָה כֵּן עָשׂוּ בְּגִי יִשְׂרָאֵל: פ

ויקרא צו ז, כ: **וְהִפְשַׁת אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֵׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָהּ וְטָמְאָתוֹ עֲלָיו וְנִכְרְתָה הַגִּפְשׁ הַהוּא מִעַמּוּיָה:**

(כא) וְהִפְשַׁת כִּי-תִנְעַם בְּכִי-טָמֵא בְּטָמְאָת אֲדָם אוֹ בְּהִמָּה טָמְאָה אוֹ בְּכִל-שִׁשְׁקִין טָמֵא וְאֶקַּל מִבְּשָׂר-זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָהּ וְנִכְרְתָה הַגִּפְשׁ הַהוּא מִעַמּוּיָה: פ (כאן תגע זה נגיעה ולא אכילה)

ויקרא אמר כב, ד: **אִישׁ אִישׁ מִזְרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בְּקַדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנְגַּל בְּכִל-טָמֵא-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּזָרַע:**

בבלי מכות יג, א מתני': ואלו הן הלוקין: ... הטמא שאכל את הקדש, והבא אל המקדש טמא ...

בבלי מכות יד, ב וטמא שאכל את הקדש (מניין שיש בו אזהרה ועונש?). בשלמא (נוח לי להלכה טמא שבא ... שיש לו אזהרה כתובה וענישה כתובה וקשה לל להלכה טמא שאכל ... כי כאילו אין כתובים) הבא למקדש טמא - כתיב עונש וכתוב אזהרה, **עונש** - דכתיב: **(במ' חקת יט, ג)**

אֶת-מִשְׁכָּנִי ה' טָמֵא וְנִכְרְתָה, אזהרה - (במ' נשא ה, ג) וְלֹא יִטְמָאוּ אֶת-מִחֻזֵּיכֶם;

אלא טמא שאכל את הקדש, בשלמא **עונש** כתיב: **(י' צו ז, ב) וְהִפְשַׁת אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֵׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָהּ וְטָמְאָתוֹ עֲלָיו וְנִכְרְתָה, אלא אזהרה מנין? ריש לקיש אומר: (י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן;** ; רבי יוחנן אומר, תני ברדלא: אתיא טומאתו וטומאתו, כתיב הכא: **(י'**

צו ז, ב) וְטָמְאָתוֹ עֲלָיו וְנִכְרְתָה (פסוק העונש לטמא שאכל קדש), וכתביב התם: **(במ' חקת יט, ג) טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ כּוּ** (פסוק העונש לטמא שבא למקדש), מה להלן (טמא שבא למקדש) עונש ואזהרה (זה הכתוב **(במ' נשא ה, ג)**), אף כאן (טמא האכל קדש) עונש ואזהרה (בגזרה שוה בלי כתוב).

בשלמא ריש לקיש לא אמר כרבי יוחנן - גזירה שוה לא גמיר, אלא ר' יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש (הלומד מהיולדת **(י' תו' יב, ד)** ולדעת ר"ל זה כתוב מפורש ועדיף מלמוד בג"ש)? אמר לך: ההוא (ר' יוחנן לומד מהפסוק של היולדת הוא) אזהרה (לטמא לאוכל) תרומה. וריש לקיש, אזהרה (לאכילת) תרומה מנא ליה? נפקא ליה מ-**(י' אמר כב, ד) אִישׁ אִישׁ מִזְרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב,** אי זהו דבר שהוא שוה בורעו שר אהרן (כולל אנשים ונשים לאכילה)? הוי אומר: זו תרומה. ואידך (מדוע ר' יוחנן לא לומד אזהרת אכילת תרומה מפר' אמר)? ההוא (מפר' אמר) לאכילה (מהיולדת) לנגיעה (בתרומה). וריש לקיש, האי **(י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן** להכי הוא דאתא (שבא לאזהרת

טמא שלא יאכל קדש)? ההוא (הרי ר"ל עצמו למד הפסוק ביולדת) מיבעי ליה לטמא שנגע בקדש! דאיתמר: טמא שנגע בקדש - ריש לקיש אומר: לוקה, רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: (אזהרה ועונש על נגיעה בקדש, ולעיל למד שוה על אכילת קדש) לוקה - **(י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן,** רבי יוחנן אומר: אין לוקה - ההוא (היולדת) אזהרה לתרומה הוא דאתא!

(הפתרון לשתי דעות של ר"ל) טמא שנגע בקדש, מדאפקיה רחמנא בלשון נגיעה, אזהרה (לאוכל) אתקוש קדש למקדש (ע"י המשך הפסוק ביולדת, ופירוטו אח"כ כי כאן חשובה רק עצם ההקשה, ההקשה עצמה מדברת על מצב של נטילת נשמה ולגבי אוכל קדש זה לפי **(י' צו ז, ב)** רק אחרי זריקת דם). ואכתי להכי הוא דאתא? ההוא **(י' תו' יב, ד)** מיבעי ליה לטמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים! דאיתמר: טמא שאכל בשר קדש לפני זריקת דמים - ריש לקיש אומר: לוקה, רבי יוחנן אומר: אינו לוקה; ריש לקיש אומר: לוקה, **(י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן** - לא שנה לפני זריקה ולא שנה לאחר זריקה; רבי יוחנן אומר: אינו לוקה, רבי יוחנן לטעמיה, דאמר קרא **(י' צו ז, ב) וְטָמְאָתוֹ**

(במ' חקת יט, ג) טָמְאָתוֹ, וכי כתיב טומאתו - לאחר זריקה הוא דכתיב!

ההיא (לר"ל שטמא האוכל לפני זריקה לוקה) מ-**(י' תו' יב, ד) בְּכָל-קָדֵשׁ נִפְקָא** (לומד ממלת "בכל"). תניא כוותיה דריש לקיש: **(י' תו' יב, ד)**

בְּכָל-קָדֵשׁ לֹא-תִנְעַן - אזהרה לאוכל (טמא והעונש ב-**(י' צו ז, ב)**); אתה אומר: אזהרה לאוכל, או אינו אלא אזהרה לנוגע? ת"ל: **(י' תו' יב, ד)**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשערות: אתנח, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשוט – מוציא מפשוט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש; לא ממש; טפאא = טרפא – שני
 משמעות, רבוי מתפשוט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

7,2) בְּכַל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאָ וְגו', מְקִישׁ קִדְשׁ לְמִקְדָּשׁ, מֵהַ מִקְדָּשׁ דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ נְטִילַת נִשְׁמָה, אִף כָּל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ נְטִילַת נִשְׁמָה; וְאִי בְּנִגְיָעָה, מִי אֵיכָא נְטִילַת נִשְׁמָה? אֵלֶּה בְּאִכִּילָה (טמא שאכל קדש אחרי זריקת הדם (הגלמוד מ- (ז' צו ז,2) לכולי עלמא) בזדון ללא עדים, עונשו נטילת נשמה, סוף (ז' צו ז,2), לנגיעת טמא בקדש אין כתוב ואין דרשה לעונש נטילת נשמה. היות והמשך הפסוק הוא אזהרה לטמא מלבוא למקדש שעונשו על כך נטילת נשמה ע"פ (במ' חקת יט,2), אז מוקש מהמשך הפסוק אל בְּכַל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ שמה שהתורה כתבה בלשון נגיעה זה ללמד עונש נטילת נשמה לטמא שאכל קודש. בנוסף יש גם אזהרה לטמא לנגוע בקודש שעל כך אין עונש). אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כל לא תעשה שקדמו עשה - לוקין עליו.

ויקרא תזריע יב,ד: וְשָׂלֵשִׁים יוֹם וְשִׁלְשֵׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמִּי טְהָרָה בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאָ עַד-מְלֵאת יָמֵי טְהָרָה:
 מהכתוב (ז' תז' יב,ד) בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ – נלמד ע"פ ריש לקיש ב-[בבלי מסכת מכות יד,3] 3 דברים. (א) טמא לוקה על נגיעת קדש (ב) מהקש קדש למקדש לומד שטמא לוקה על אכילת קדש אחרי זריקת דמים (ג) לומד ממלת בְּכָל שטמא לוקה על אכילת קדש לפני זריקת דמים. הדיון ב-[בבלי מכות יד,ב] נמצא גם ב-[בבלי זבחים לב,ב]. בזבחים יש דעה שלר"ל לומדים מהכתוב (ז' תז' יב,ד) בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ שביאת מקדש במקצת שמה ביאה, אבל ב-[בבלי זבחים לג,ב] האמורא רבין בשם רב אבהו אומר שר"ל לא לומד הלכה זאת אלא את שלוש ההלכות הנדרשות במסכת מכות.
 (ד) ב-[אנצ' תלמודית יח] – ערך טבול יום, מובא ויש שכתבו שאף לדעת ריש לקיש שמפסוק זה למדים אזהרה לטמא – וכן טבול יום⁷² – שאכל את הקודש⁷³, גם תרומה בכלל, שהרי דרשו: בְּכָל-קִדְשׁ, לרבות התרומה⁷⁴, שכל הקרוי קודש הוא בכלל לימוד זה⁷⁵. טט – וכן לדעת רבא ב-[בבלי יבמות עה,א] לאכילה ולנגיעה בתרומה.
 (ה) מ-[ספרא תזריע פרשה א פרק א] (ח) (ז' תז' יב,ד) בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאָ מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבו) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני), לומדים שהכתוב (ז' תז' יב,ד) בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ ממעט מעשר שני ע"י היקש אל המשך הפסוק, שהטבול יום מותר במעשר שני.
 היקש זה נמצא גם ב-[ספרי זוטא ויקרא ה,ב] ומ-[בבלי יבמות עד,ב] וב-[פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת תזריע דף לד עמוד ב] (ז' תז' יב,ד) בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ. יכול אפילו במעשר ת"ל (ז' תז' יב,ד) וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאָ. מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קדש שיש בו נטילת נשמה יצא מעשר (שני) שאינו במיתה.
 בְּכָל-קִדְשׁ – מקף כרב-מצב של קדש: (א) מעשר שני (ב) תרומה (ג) קדשים (ג) קדשי מזבח קלים (ד) קדשי קדשים) לֹא-תִנְעַ – מקף כרב-מצב משמעות "תגע" (א) נגיעה בלבד (ב) אכילה.
 רב-מצב הטבול יום (א) טבול יום של יום הטבילה (ב) טבול יום ארוך (יולדת);
 רב-מצב של תוצאת הנגיעה של הטבול יום (הרגיל והארוך) של בְּכָל-קִדְשׁ: (א) טבול יום כולל טבול יום ארוך (יולדת) פוסל אוכל ומשקה של תרומה ופוסל אוכל של קדש (ב) טבול יום ארוך (יולדת) עושה משקה קדש ראשון [מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות מטמאי משכב ומושב פ"ה,ה"ד ד"ה] יולדת שטבלה וכו'.

[רמב"ם מטמאי משכב ומושב פ"ה,ה"ד] ... נמצאת אתה למד שהיולדת (לידה נוספת) בתוך ימי טוהר (של לידה קודמת) אוכלת במעשר ופוסלת את התרומה כטבול יום כמו שיתבאר, ואם נפל מרוקה ומדם סהרתה על ככר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור כמו שיתבאר, ומטמאה את הקדשים (מרכבת המשנה מסביר שזה רק "שעושה משקה קדש ראשון" ולא אוכלת פוסלת אותו כמו טבול יום) כולד הטומאות עד שתשלים ימי טוהר ותהיה טהורה לכלל,
בְּכָל-קִדְשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבְאָ – תבנית רביע ... זקף-קטן כעין מידה אשר מהדר"ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על הל"ב מידות, סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, זה מאמר התו"כ מה **מִקְדָּשׁ**, שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון סתום כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילת) **קִדְשׁ** (ש)יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: אכילה.

עד כאן התשע"ז

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: אתנח, סליק = סוף-ספוק (נקראים קוטרם ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא ממשט; מראק = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפחא = טרפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מראק טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מראק תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מראק טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – הקיש; השלישית – קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.8 יוקרא תזריע יב,א (התשע"ח) (המשך משנת התשע"ד)

ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לבנה הוא בעור בפשו וּעִמְקֵי אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר וּשְׁעָרָה לֹא-הָפֵד לָבָן וְהִסְגִּיר הַפְּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

ספרא תזריע פרשה ב פ"א (ה) הפתוך (מראה עם דם בנגע בהרת (כשהיא אב) שהיא בלי דם לבנה כמו) שבשלג (או הפתוך נראה) כיון המזוג, הפתוך (מראה עם דם בנגע בהרת (כשהיא תולדה) שהיא בלי דם לבנה כמו) שבסיד (או הפתוך נראה) כדם המזוג בחלב דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר אדמדם שבזה (באב) ושבוזה (בתולדה) כיון המזוג במים, אלא של שלג עזה ושל סיד דיהא הימינה.

(ו) רבי חנינה סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר, רבי דוסא את רבי עקיבא אומר מראות נגעים ששה עשר, רבי יוסי שאל רבי יהושע בנו של רבי אמר לו אלא מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפים זה עם זה, אמר רבי יוסי שאל רבי יהושע בנו של רבי עקיבא את רבי עקיבא אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים [שתים] שהם ארבעה אמר לו אלא מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפים זה עם זה, אמר רבי יוסי שאל רבי יהושע בנו של רבי עקיבא את רבי עקיבא אמר לו מפני מה אמרו מראות נגעים [שתים] שהם ארבעה אמר לו אלא מה יאמרו אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא א"ל לומר לך שמצטרפין זה עם זה א"ל ויאמר כל שהוא מקרום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפים זה עם זה אמר לו מלמד שאם אינו בקי בהם ובשמותיהם לא יראה את הנגעים.

(יג,ד) **בהרת** – תרסא בתפקיד שיעור מספר צירופי המראות וסדר צבעיהם כפי שהוסבר קודם לכן, ובתפקיד ציור מחיצה המקיף כל שטח **לבנה הוא** – קדמא ואולא מלמד לכלול בשטח המראה את **בעור בפשו** – מודיע את מספר המראות בעור בשרו כנאמר [ספרא תזריע פרשה ב פ"א (ו)] רבי חנינה סגן הכהנים אומר מראות נגעים ששה עשר ר' דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים [שתים] שהם ארבעה נגעים שלשים וששה עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים וגו' וכפירוש [יכין] על [משנה נגעים פ"א מ"ד] הן ששה עשר או שמונה בעור בשרו והשאר נגעים אחרים.

[רע"ב] לא גורסין ששה עשר, [תוי"ט בשם הר"ש] גורס ששה עשר מראות בעור בשרו: ארבע מראות חלקות, ארבע מראות בצירופין ביניהן, וכל השמונה בצירוף עם פתוך (כשדם בתוכו). הבסיס לצירוף נלמד ב- [ויקרא תזריע יג,ב] **והנה בעור בפשו**. וכן איתא ב- [ספרא תזריע פ"א פ"א (ד)] ... **והנה** מלמד שהם מצטרפים זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר,

(יז,ד) **וישערה** לא שיער מחייתה (עד כאן ת"ק מביא דברי רבי שמעון) (מכאן ת"ק מביא דעתו) כיצד בהרת כגריס ובה מחיה כעדשה ושיער לבן בתוך המחיה, הלכה המחיה טמאה משום שיער לבן, הלכה שיער לבן טמא משום המחיה, רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת. אמרו לו והלא כבר נאמר (יג,ג) **וישער בנגע הפד** לָבָן נגע (המלה יתירה ומלמד כי) זה (שער) בכל מקום (בכל שטח הנגע גם בשטח מחיה).

(יג,ד) **וישערה** – טפחא, ללא מראק לפניה, בתפקיד רבוי לא מוגבל במקום שערות במראה, וגם בתפקיד התפשטות התכונה של הימצאות שער לבן לכתוב לפניה בפסוק המכיל (א) **בהרת** – תרסא בתפקיד ציור מחיצה המקיף כל שטח **בהרת לבנה הוא** – קדמא ואולא מלמד לכלול בשטח המראה את כל תוכו, כגון כל השערות לעומת דעת רבי שמעון שלא כולל שערות שעל מחיה.

ועמק אין-מראה מן-העור וישערה לא-הפד לבן היות ותו"כ דורש במשנה (ה) על מראה פתוך ובמשנה (ו) על מספרי צירופי מראות לבן ופתוך, ובמשנה (ז) מוזכרת מחלוקת האם לכלול שער במחיה כסימן טומאה, מועלית השערה לגבי משמעות **ועמק אין-מראה מן-העור** – פשטא מונח זקף-קטן, בתבנית העשויה ללמד על ענין בעל קשר למספר שתיים, כגון שני דברים כפשוטן. ההסבר על (יג,ד) **וישערה** – טפחא, ללא מראק לפניה, מוסבר כשהוא משולב בשני הדברים.

(יג,ד) **וישערה** – טפחא, ללא מראק לפניה, בתפקיד רבוי לא מוגבל במקום שערות במראה, וגם בתפקיד התפשטות התכונה של הימצאות שער לבן לכתוב לפניה בפסוק המכיל (א) **בהרת** – תרסא בתפקיד ציור מחיצה המקיף כל שטח **בהרת לבנה הוא** – קדמא ואולא מלמד לכלול בשטח המראה את המוסבר ב- (ב) **ועמק אין-מראה מן-העור** המלים מלמדות על המראה, תבנית הטעמים פשטא מונח זקף-קטן בתפקיד שני דברים, עשויה ללמד על מה נכלל בשטח הנגע – (א) מחיה (מ"ח) (ב) ופתוך (מ"ה) (ג) – המשנים היראות הלבן שלא יראה עמוק. נגע לפי התוה"מ זה מראה עם סימן שער לבן, לכן יש להסביר כי סוף הפסוק **והסגיר הפהן את-הנגע** מתייחס לענין שער שלא הפך לבן ולא מתייחס למחיה שבהסבר הזה. (העורכים חלוקים בדעותיהם בהצעה זו).

(ח) **וישערה לא-הפד לבן** ולא שער מקצתה (עד כאן ת"ק מביא דברי רבי שמעון) (מכאן ת"ק מביא דעתו) כיצד בהרת היא ומחיתה כגריס (סה"ה שטח המראה לבן והמחיה הוא כגריס) ושיער לבן בתוך הבהרת הלכה המחיה טמאה משום שיער לבן, הלך שיער לבן טמא משום המחיה, רבי שמעון מטהר (ברישא) מפני שלא הפכתו הבהרת כגריס (כי בגלל נוכחות המחיה לא היה שטח מראה כגריס ולכן השער לא נהפך ללבן ע"י מראה כגריס), ומודים (היינו רבי שמעון) שאם יש במקום שיער לבן כגריס שהוא טמא, מ"ז דנה בשטח מראה שהוא יותר מכגריס, השער הלבן היה רק במחיה, שבתוך המראה, ולכן נראה שכאילו לא המראה הלבן הפך את השער לבן, ולכן רבי שמעון מטהר, ואילו תנא קמא מלמד שגם שער לבן במחיה הוא סימן טומאה מ"ח דנה בשטח מראה שהוא רק כגריס כולל המחיה והשער הלבן בחלק הלבן ולא במחיה, ולכן נראה שכאילו לא מראה כגריס הפך את השער לבן, ולכן רבי שמעון מטהר, ואילו תנא קמא מלמד ששטח הגריס כולל מקום מחיה **לא-הפד לבן** המלים עוסקות בשער שאינו לבן, תבנית הטעמים **לא-הפד** – מונח מרבה מצבים ששטח המראה ה- **לבן** – אתנח, לכאורה הוגבל ולכן המראה לא יוחלט מהסיבות הנ"ל במ"ז ומ"ח, ואף-על-פי-כן רבנן מחליטים ורבי שמעון מטהר.

(ט) **וישערה לא-הפד לבן ויהסגיר** הא אם יש בה שיער שחור אינו ממעטה (משטח הלבן, ולא מציל מהסגר), שאלו התלמידים את רבי יוסי בהרת ובה שיער שחור, חוששים אנו שמה מיעט ממקומו את הבהרת מכגריס, אמר להם: (בשאלה) בהרת ובשער (כנראה במוכן ובה שער) לבן חיישינן שמה מיעט מקומה את הבהרת כגריס? אמרו לו לא, אם אמרת בשיער לבן שהוא סימן טומאה תאמר בשיער שחור שאינו סימן טומאה (מודים על שער לבן ולא מודים על שער שחור) אמר להן (ר' יוסי מביא ראיה משער לבן עצמו) הרי שיש בה עשר שערות לבנות כלום הם סימני טומאה אלא שתיים, חוששים אנו על המותר (שער לבן) שמה מיעט ממקומו את בהרת מכגריס (לטמא מספיק בשתי שערות, אז האם נאמר כי המותר ממעט שטח הלבן?), אמרו לו לא אם אמרת בשיער לבן שהוא מין טומאה (וכל צירוף של שתי שערות מטמא, לכן המותר לא ממעט) תאמר בשיער שחור שאינו מין טומאה, אמר להם (ר' יוסי) אף שיער שחור הופך (עלול להתהפך ללבן ולכן כבר עתה) והווה מין טומאה (ולכן לא ממעט משטח המראה) ואומר **וישערה לא-הפד לבן ויהסגיר** הא אם יש בה שיער שחור אינו ממעטה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קוסרס ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מן פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממש, לא ממש; טפא – טרף – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיהיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיהיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סודר שנתקף, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן כחצי פסוק – הקש; השלישייה: (קטנא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ף – יוצא מהענין; קטנא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק כבענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנא = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא, עקירה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא, עקירה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחד בהלכה.

מ"ט דנה בשטח מראה לבן, ומבררת שהשער הלא לבן שבתוכו אינו ממעטו מכגריים.

המשך ת"כ פ"ב פ"א (ט) (ג,ג) וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שְׂבַעַת יָמִים תְּחִלָּה. ראב"ד נראה לי פירושו בתחלה צריך הסגר אבל בסוף אינו צריך הסגר שלא תאמר אם החליטו בשער והלך שער לבן יסגירו עכשו כבא מתחלה וכך צריך לפרש ככולן וקא משמע לן שאעפ"י שבנגעי בתים מצוינו שלאחר שהוא חולץ וקוצה וטח נתן לו שבוע להסגרו ואעפ"י שכבר עבר ממנו הנגע, בשאר נגעים לא אמרינן הכי והיינו דדרשינן (וי מצ' יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע ביום שְׂבַעַת יָמִים וְהוּבָא אֶל-הַכֹּהֵן שלא ישהה (שלא צריך עוד שבוע של הסגר לעומת נגעי בתים) ומפרשים לה בדוכתיה.

הסבר הלכתי יָמִים – סלוק, מגביל תקופת הסגר רק לתחלת הופעת מראה ללא סימני טומאה (בנגעי עור, נתק, קרחת וגבחת, בגד עד שבועיים, בשחין ומכוה עד שבוע) כפי ראב"ד שאם מנגע מחלט נעלמו את סימני טומאה, לא יסגירונו שוב אלא יורנו לפתוח בתהליך טהרה.

(יג,ג) ... וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע ; אֶת-הַנֶּגַע – טפחה בתפקיד של פותחת טפה להתאפיין מ-שְׂבַעַת יָמִים הראשונים שבם המראה נקרא נגע כהסבר הבא:

הסבר לשוני יָמִים – סלוק, מגביל ללמד כי רק בתחלה המראה נקרא נגע כפי התורה מ שרק בתחלה, בשבעת הימים הראשונים של הסגר התורה קוראת למראה נגע, כי במצב הזה הוא ישאר טמא ויוזקק לעוד שבוע הסגר או יוחלט ע"פ סימנים.

(יג,ג) ... וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע – דרגא תביר טפחא, קבוצת פרטים שחל עליהם אותו ענין או הלכה, אפשר כי אלו שבעת ימי ההסגר ובא ללמד שאם הופיעו במ סימני טומאה והלכו או נשאר עד לראית הכהן ביום השביעי, בעל המראה נשאר בהלכות מוסגר, דבר הנלמד מטעם מרכא שְׂבַעַת – מרכא, מרבה לומר שכל הימים האלו בעל המראה נשאר בהלכות מוסגר. ראה מקבילה ב-(יג,לא)

ויקרא תזריע יג,ה: וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי

וְהָיָה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׂבַעַת יָמִים שְׁנִית:

[ספרא תזריע פרשה ב פרק ב (א)] (וי' תז' יג,ה) בשביעי (ביום השביעי) יכול בין ביום ובין בלילה תלמוד לומר ביום ולא בלילה... גורע מיום השביעי כי מגביל ראה לשעות היום ולא בלילה של היום השביעי,

(ב) יכול כל מראה היום יהו כשירים תלמוד לומר (יג,ב) לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן, ומה כהן פרט לשחשך מאור היום אף ביום פרט לשחשך מאור היום. כהן שראיתו נחלשה שלא יראה ומכאן שזמן שאורו חלש לא יראו בו נגעים.

ויקרא תזריע יג,ב: וְאֵם-פְּרוֹחַ תִּפְרַח הַצִּרְעָתָה בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעָתָה אֶת-פִּי-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:

דרוש מכהן הרואה היטב (יג,ב) לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן לזמן שאפשר לראות בו היטב, וזה מוליך אל ההמעטות הבאות

(ג) מיכן אמרו אין רואים את הנגעים בשחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני (לפי) שכהן נראית עזה ולא בצהריים מפני שעה נראית כהה,

אימתי רואים בשלש בארבע בחמש בשבע בשמונה ותשע דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר בארבע בחמש (הגר"א מחוק בשש) בשמונה ובתשע, רבי יוסי אומר בארבע בחמש בתשע בעשר אבל אמר, רואה אני את דברי רבי יהודה [רבי צ"ל ברבי] [הגר"א וכן גירסת ר"ש]] הח"ח וביאורו אדם גדול]. מגביל שעות הראיה ביום השביעי

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׂבִיעִי – מונח זרקא מונח סגול, באופן כללי מרמז על מיני גריעה ו/או תוספת. תו"כ מפרט הגריעות והתוספות תוך לימוד ממקראות שונים.

(א) ממעט כהן שראיתו נחלשה שלא יראה כי לא יראה את הצבע האמיתי של המראה, ומכאן נדרש לגרוע מיום הראיה (הראשון, השביעי וכו') שעות שאין רואים בהם, שראית הנגע צריכה להיות רק בזמן שבו האור מתאים לראית המראה באופן שלא יגרע ולא יוסיף על צבע המראה.

(ב) מוסיף על יום השביעי כאשר הוא מעונן עוד ימי הסגר עד ליום שאפשר לראות בו את המראה וזה עשוי לטהרו כי בינתיים יעלמו סימני הטומאה או לטמאו כי יופיעו בו סימני טומאה.

(ג) גורע ממקום הראיה כי אינו רואה בתוך בית.

(ד) (יג,ה) וְהָיָה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו שאם העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, לֹא-פָשָׁה שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה, ע"פ התורה והמצוה (סא) המלה "עין" מציינת רק הצבע, ואילו המלה "מראה" מציינת כל הפרטים הנראים בו. לכן פירוש עִמָּד בְּעֵינָיו – בגווניו. כל מקום שחוזר השם כמו כאן "הנגע" יש בו טעם. ופירשו רבותינו שכיון שפתח בשם נגע פרטי – (יג,ד) בְּהִרְתָּ, לכן נאמר (יג,ה) נגע להודיע שכל ד' מראות מצטרפות ואין זה נגע חדש אלא אותו נגע אפילו אם במשך השבוע השתנו גווניו. לכן אמר לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע, שלא פשה באחת מארבע מראות, שאם הנגע כשלג והפשיון כקרום, הגם שלא פשה הבהרת מ"מ הרי פשה הנגע, כי לענין שם נגע כל הד' מראות הן מין אחד.

טט – לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע – מרכא טפחא, יתור לרבות שאם הנגע המקורי בגוון טמא אחד, והפשיון בגוון טמא אחר, זה אותו נגע, והפירוש של לֹא-פָשָׁה באחד מן הארבע גווניו אפילו השונה מהנגע המקורי.

וזה כלל בלשון שמלת וְהָיָה מורה תמיד על התחדשות דבר חדש. ולפ"ז איך אמר פה וְהָיָה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו שזה אינו התחדשות רק בהפך שלא נתחדש דבר. מזה הוציאו חז"ל שאף אם היה זה ענין חדש וכגון שבתוך ימי ההסגר פשה או כנס, אין זה מועיל ולא מזיק, רק אם נתחדש עתה שעמד בעיניו ולא פשה ודומה כקודם ההסגר יסגירוהו שנית.

טט – לפי התורה מ' הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו אינו מורה על התחדשות. אבל מלת וְהָיָה מורה על התחדשות. כיצד יש התחדשות? שאם העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, ... שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה, היינו שאם בתוך שבעת הימים היה מצב של פטור כי כהה לצבע טהור ו/או המראה כנס מתחת לגריס או היה מצב של מוחלט כי המראה פשה מעבר לגודלו המקורי, החידוש הינו שליום הראיה המראה חזר למצב הטמא הראשון.

וְהָיָה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, דרשה כפשוטה שלא חל שנוי כלשהו במראה, דרשה היוצאת מפשט הכתוב ללמד שאם (בתוך שבעת הימים המראה) העז והכהה, כהה והעז כאילו לא כהה, ... שאם כנס ופשה או פשה וכנס כאילו לא פשה, והנה מצאנו בפירושי [הרע"ב] ו-[יכין] על [משנה נגעים פ"ד מ"ז] שאף שבתוך השבוע הבהרת (הנגע) הלכה (היינו מראה פטור) ו/או נתמעטה מגריס מתחשבים רק במצב ביום השביעי. יתכן ודין זה אף הוא נלמד מהכתוב וְהָיָה הַנֶּגַע עִמָּד בְּעֵינָיו לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר שגם אם הגוון ירד למצב של פטור לא מתחשבים אם בשעת הראיה נמצא בגוון טמא.